

Juni 2023,
Kommunal- og distriktsdepartementet

Høringsnotat

**Særlovgjennomgang for å sikre at oppgaver til kommuner og fylkeskommuner tildeles i lover og forskrifter.
Oppfølging av kommuneloven § 2-1.**

Innhold

1	Innledning.....	4
1.1	Høringsnotatets hovedinnhold	4
1.2	Avgrensninger av hva som er på høring	6
1.3	Begrepsavklaringer.....	8
1.3.1	«Oppgaver» til kommunene	8
1.3.2	«Delegering» og «oppgavetildeling»	8
2	Bakgrunnen for forslagene.....	9
3	Gjennomgang av de enkelte bestemmelsene.....	11
3.1	Innledning	11
3.2	Klima- og miljødepartementet.....	11
3.2.1	Forurensningsloven med forskrifter	11
3.2.2	Naturmangfoldloven med forskrifter	16
3.2.3	Friluftsløven med forskrifter	22
3.2.4	Lakse- og innlandsfiskloven med forskrifter	24
3.3	Samferdselsdepartementet	26
3.3.1	Vegtrafikkloven med forskrifter	26
3.3.2	Veglova med forskrifter.....	34
3.4	Landbruks- og matdepartementet.....	36
3.4.1	Konsesjonsloven med forskrifter	36
3.4.2	Skogbrukslova med forskrifter	40
3.4.3	Jordlova med forskrifter	43
3.5	Olje- og energidepartementet.....	47
3.5.1	Vannressursloven med forskrifter.....	47
3.6	Kultur- og likestillingsdepartementet	52
3.6.1	Pengespilloven med forskrifter	52
4	Økonomiske og administrative konsekvenser	55

5	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget.....	57
5.1	Merknader til endringer i forurensningsloven.....	57
5.2	Merknader til endringer i naturmangfoldloven.....	59
5.3	Merknader til endringer i friluftsløven.....	60
5.4	Merknader til endringer i lakse- og innlandsfiskloven.....	60
5.5	Merknader til endringer i vegtrafikkloven.....	61
5.6	Merknader til endringer i veglova.....	62
5.7	Merknader til endringer i konsesjonsloven.....	63
5.8	Merknader til endringer i skogbruksloven.....	63
5.9	Merknader til endringer i jordlova.....	63
5.10	Merknader til endringer i vannressursloven.....	63
5.11	Merknader til endringer i pengespilloven.....	64
6	Forslag til lov om endringer i særlovgivningen for å sikre at oppgaver til kommuner og fylkeskommuner tildeles i lover og forskrifter (tilpasning til kommuneloven).....	65
7	Forslag til forskriftsendringer.....	70
7.1	Klima- og miljødepartementet.....	70
7.2	Landbruks- og matdepartementet.....	74
8	Vedlegg. Oversikt over bestemmelser som foreslås endret.....	75

1 Innledning

1.1 Høringsnotatets hovedinnhold

Kommuner og fylkeskommuner skal som selvstendige, folkevalgte og selvstyrte organer få oppgavene sine i lover fra Stortinget, og ikke gjennom delegeringsvedtak fra statsforvaltningen, som åpner for styring gjennom instruks. Flere lover inneholder likevel bestemmelser som gir statsforvaltningen fullmakt til å tildele oppgaver til kommuner og fylkeskommuner på andre måter enn i lover og forskrifter. Det betyr at det ikke framgår av loven hvem som er rett myndighet eller skal utføre bestemte oppgaver etter loven. I stedet framgår det at det er opp til Kongen eller departementet å avgjøre dette. Den konkrete tildelingen av oppgaver til kommunene og fylkeskommunene skjer i disse tilfellene gjennom delegeringsvedtak, tildelingsbrev, rundskriv e.l.

Kommunal- og distriktsdepartementet har ledet et arbeid med å gå gjennom regelverket innenfor alle sektorer, med mål om at oppgavene til kommunene og fylkeskommunene skal framgå direkte av lover eller forskrifter. Formålet har vært å sikre at oppgavetildelingene er klare, forutsigbare og tilgjengelige for kommunene og innbyggerne, at det gjennomføres utredninger og høringer av framtidige endringer i oppgavetildelingene, og at kommunene og fylkeskommunene *ikke* delegeres oppgaver og instrueres som om de var en del av statsforvaltningen.

Formålet med særlov gjennomgangen er ikke å endre eksisterende oppgavefordelinger, men å lov- eller forskriftsfeste oppgaver som allerede ligger til kommunene og fylkeskommunene. Endringene som foreslås i høringsnotatet innebærer i all hovedsak ikke endringer i kommunenes og fylkeskommunenes oppgaver. Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet foreslår likevel to mindre justeringer i oppgavetildelingene etter henholdsvis forurensningsloven § 24 andre ledd og vannressursloven § 7. Videre foreslår Samferdselsdepartementet å innføre en lovhjemmel i vegtrafikkloven § 5 andre ledd som gir *mulighet* for å tildele fylkeskommunen skiltmyndighet i forskrift. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår også å innføre en lovhjemmel som gir mulighet for å tildele fylkeskommuner og kommuner nye oppgaver ved forvaltning av spillemidler til de formålene som er nevnt i pengespilloven § 12 første ledd nr. 5. Disse endringene er omtalt i

høringsnotatets punkt 3, der aktuelle lover og forskrifter for hvert departement gjennomgås, og i punkt 4 om økonomiske og administrative konsekvenser.

En følge av endringene er at statsforvaltningen ikke lenger vil ha mulighet til å delegere oppgaver og instruere kommunene og fylkeskommunene innenfor de områdene der det har vært gjort. Hvert departement har gjort vurderinger av konsekvensene av dette innenfor sine områder, og konkludert med at det ikke får betydning for oppgavefordelingen. Det skyldes at departementene i all hovedsak ikke har behov for å instruere kommuner og fylkeskommuner.

Gjennomgangen har vist at det er behov for lov- og forskriftsendringer innenfor flere sektorer. På bakgrunn av dette sender Kommunal- og distriktsdepartementet forslag til endringer i en rekke lover og forskrifter på offentlig høring. Høringsnotatet er utarbeidet i samarbeid med Klima- og miljødepartementet, Samferdselsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Forslagene i høringsnotatet må ses i sammenheng med regjeringens tillitsreform i offentlig sektor, som blant annet har som mål å bidra til bedre styring. Videre må de ses i sammenheng med kommuneloven som ble vedtatt i 2018. Kommuneloven § 2-1 slår fast at hver kommune og fylkeskommune er et eget rettssubjekt, og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Videre følger det av bestemmelsen at kommunene og fylkeskommunene utøver sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer. Begrensninger i det kommunale selvstyret må ha hjemmel i lov. Bestemmelsen skal blant annet synliggjøre at departementene ikke kan styre kommunene som om de var en del av statsforvaltningen.

Å gå gjennom særlovgivningen for å tilpasse denne til ny kommunelov, har vært en del av oppfølgingen av loven. Det har allerede vært gjennomført én særlovgjennomgang, som innebar en gjennomgang av reglene om kommunal internkontroll i alle sektorlover. Internkontrollkravene for kommuneplikter følger nå i hovedsak av kommuneloven og ikke av særlovgivningen, se Prop. 81 L (2019–2020) *Endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov)*. Gjennomgangen som gjøres i dette høringsnotatet er dermed den andre særlovgjennomgangen som følger av ny kommunelov.

Retningslinjene *Statlig styring av kommuner og fylkeskommuner* bygger på prinsippene i kommuneloven, og gir veiledning for hvordan staten bør styre kommunene og fylkeskommunene. Denne særlovjennomgangen er i samsvar med disse retningslinjene.

1.2 Avgrensninger av hva som er på høring

Som følge av andre pågående lovendringsprosesser, er enkelte lovbestemmelser ikke omfattet av særlovjennomgangen. For det første avgrenses det mot kulturminneloven med forskrifter gitt i medhold av lovens §§ 20, 22 a og 28. Dette skyldes at regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal utrede et forslag til en ny kulturmiljølov. Det følger av mandatet for lovutvalget at lovforslaget skal ta utgangspunkt i prinsippet om at kommuner og fylkeskommuner er selvstendige folkevalgte organer som får oppgavene sine fra Stortinget gjennom lov eller forskrift, og ikke ved delegering, slik systemet er i dagens kulturminnelov.

For det andre avgrenses særlovjennomgangen mot forvaltningen av kirker og deres omgivelser. Kirkeloven av 7. juli 1996 ble opphevet ved den nye trossamfunnsloven av 24. april 2020. Ved trossamfunnslovens ikrafttredelse utarbeidet Barne- og familiedepartementet og Klima- og miljødepartementet et nytt rundskriv – Q-06/2020 – om forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. Rundskrivet viderefører noen forvaltningsrutiner som framgikk av det tidligere kirkerundskrivet T-3/2000, og beskriver enkelte nye rutiner, i hovedsak som følge av ny trossamfunnslov og regionreformen med overføring av oppgaver på kulturmiljøforvaltningens område fra Riksantikvaren til fylkeskommunene (ikrafttredelse 1. januar 2020). Enkelte av oppgavene som i rutinebeskrivelsene legges til fylkeskommunene, framgår ikke direkte av gjeldende kulturminnelov, gravplassloven eller trossamfunnsloven. Rundskrivet beskriver en overgangsordning for den kulturhistoriske forvaltningen av kirker med tilhørende omgivelser i påvente av ny kulturmiljølov. I henhold til det ovennevnte kulturmiljølovutvalgets mandat, skal utvalget utrede forslag til regler om sikring av kulturhistoriske verdier på kirkefeltet som er enklere og mer enhetlige enn dagens regelverk. Blant annet må det drøftes om det er grunn til å ha særlige lovbestemmelser om vern av kirker, gravplasser og kirkers omgivelser, eller om regelverket bør samordnes med generelle regler om vern av kulturminner og kulturmiljøer.

Det avgrenses også mot viltloven. Loven er for tiden under revisjon, og prinsippene som legges til grunn i dette høringsnotatet, vil bli ivaretatt i forbindelse med revisjonsarbeidet. Viltloven er følgelig holdt utenfor gjennomgangen.

Tilskuddsordningene i landbruket er også holdt utenfor. Ordningene er forankret i jordloven § 18 og skogbruksloven § 19, men rammene og profilen for utbetalinger revideres årlig gjennom forhandlinger mellom staten og faglagene, og bevilges av Stortinget.

Forhandlingsinstituttet innebærer at reglene må kunne endres raskt. Forvaltningen av midlene handler om å overføre store pengesummer fra staten til private aktører, og skjer innenfor statens økonomireglement. Selv om kommunen har en rolle i forbindelse med utbetalingen av midler og kontrollen av aktørene, er dette ikke et felt hvor det er hensiktsmessig å fastsette kommunens rolle direkte i loven. Det er tilstrekkelig at kommunens rolle forankres i forskrift, slik ordningen er i dag etter jordloven § 3, jf. § 18 og skogbruksloven § 19.

Videre avgrenses det mot yrkestransportloven. I prosessen knyttet til særlovjennomgangen har det blitt klart at en avskjæring av delegeringsadgangen, med tilhørende instruksjonsmyndighet, på yrkestransportlovens område kan få uønskede konsekvenser, som kan ha betydning for bl.a. oppgavetildelingen til fylkeskommunene. Det er derfor nødvendig å gjennomgå yrkestransportloven i et eget løp, slik at det kan gjøres en grundigere vurdering av (i) konsekvensene av at tidligere delegerte oppgaver overføres til fylkeskommunen – med tap av instruksjonsmyndighet, og (ii) om det er behov for å beholde dagens delegeringsadgang for enkelte oppgaver eller tilpasse systemet på andre måter. Hensynene bak særlovjennomgangen vil, så langt det lar seg gjøre, ivaretas i gjennomgangen av yrkestransportloven. Eventuelle unntak fra hensynene vil begrunnes særskilt.

I tillegg avgrenses det mot markaloven. Klima- og miljødepartementet utarbeider nå en egen hørings sak med forslag til endringer i markaloven med sikte på å forenkle og klargjøre enkelte bestemmelser. Flere av de bestemmelsene som departementet vurderer å endre, berører også kommunens myndighet etter markaloven. Klima- og miljødepartementet har, i samråd med Kommunal- og distriktsdepartementet, kommet til at det derfor er mest hensiktsmessig og oversiktlig å endre bestemmelser om kommunens myndighet som en del av arbeidet med å revidere markaloven. Det er ventet at en sak om dette vil sendes på høring

i løpet av 2023 og at lovendringer kan tre i kraft samtidig med ikrafttredelsen av særlovgjennomgangen. Klima- og miljødepartementet foreslår derfor ingen endringer i markaloven i denne hørings-saken nå.

1.3 Begrepsavklaringer

1.3.1 «Oppgaver» til kommunene

Kommunene kan tildeles ulike typer ansvar og oppgaver. Det kan være ansvar for å sørge for at ulike typer tjenester tilbys eller gjøremål utføres, eller ansvar for å utøve myndighet overfor borgerne. I denne gjennomgangen benyttes «oppgaver» til kommunene om både den myndigheten kommunene har, og de pliktene kommunene er pålagt å gjennomføre. Myndighet vil for eksempel kunne omfatte kompetanse til å fatte enkeltvedtak og utferdige forskrifter, og å føre tilsyn. Plikter kan for eksempel omfatte det å sørge for ulike tjenester til innbyggerne. Det framgår av de ulike bestemmelsene eller av sammenhengen hvilke typer oppgaver kommunene har innenfor de enkelte områdene.

1.3.2 «Delegering» og «oppgavetildeling»

I denne gjennomgangen skilles det mellom begrepene *delegering* av oppgaver og *oppgavetildeling* i lov eller forskrift. Ved delegering tildeles oppgaven normalt fra overordnet til underordnet organ, og overordnet organ kan instruere underordnet organ om hvordan oppgaven skal utøves. Overordnet organ kan også trekke oppgaven tilbake til seg når det ønsker det. Kommunene er uavhengig av statsforvaltningen, og skal i utgangspunktet ikke instrueres. Oppgavene til kommunene skal tildeles i, og styringen skal for øvrig skje gjennom, lov eller forskrift, slik at føringene er fastlagt i lovverket. I tråd med dette brukes begrepet «oppgavetildeling» om de oppgavene kommunene gis gjennom lov og forskrift.

Begrepet «delegering» har på noen områder vært praktisert slik at det kun innebærer oppgavetildeling til kommuner *uten* at instruksjonsadgang benyttes. I dette arbeidet legges som et utgangspunkt den alminnelige forståelsen av delegeringsbegrepet til grunn, se eksempelvis omtalen av delegering i NOU 2019: 5 om ny forvaltningslov punkt 15.1 og Eckhoff/Smith (2022), Forvaltningsrett 12. utgave s. 177.

2 Bakgrunnen for forslagene

Som en del av tillitsreformen i offentlig sektor ønsker regjeringen å forbedre den statlige styringen av kommunesektoren.

Den nye kommuneloven ble vedtatt i 2018. Et overordnet mål med loven var å styrke det kommunale selvstyret. Det lokale selvstyret er også forankret i Grunnloven § 49 andre ledd.

Kommuneloven § 2-1 andre ledd lovfester hovedinnholdet i det kommunale selvstyret og rammene for det. Bestemmelsen fastsetter utgangspunktet om at hver kommune og fylkeskommune er et eget rettssubjekt, og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Videre følger det av tredje ledd at kommunene og fylkeskommunene utøver sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer. Begrensninger i det kommunale selvstyret må ha hjemmel i lov.

Generelt kan det sies at lovkravet i § 2-1 tredje ledd dreier seg om hvilke typer beslutninger som skal vedtas i lovs form, eventuelt ha grunnlag i lovvedtak. Lovkravet skal sikre at alle oppgavetildelinger som begrenser kommunenes frihet til å bestemme over seg selv, blir behandlet av Stortinget. Det skal også synliggjøre at departementene ikke kan styre kommunene som om de var en del av statsforvaltningen.

Lovkravet innebærer ikke at alle regler som gjelder for kommunene og fylkeskommunene, i sin helhet skal gis i lovs form. Som et alternativ til lovregulering kan departementene derfor velge å benytte seg av forskrifter.

Utgangspunktet er at rettigheter og plikter som blir lagt til kommunene, i størst mulig grad bør framgå direkte av loven. Én av grunnene til dette er at lovgivningsprosessen sikrer at oppgavetildelingene er grundig utredet og demokratisk forankret. For det første vil det være et forberedende lovarbeid, der det blant annet vil bli gjennomført en offentlig høring. Dette sikrer at kommunene og representanter fra kommunesektoren får mulighet til å uttale seg om oppgavetildelingene. For det andre vil lovgivningsprosessen sikre at Stortinget tar stilling til oppgavetildelingene, og om de medfører at kommunene får økte utgifter som de skal kompenseres for. For det tredje vil lovvedtakene bli kunngjort, og det vil være offentlig tilgjengelige lovforarbeider som redegjør for begrunnelsen for oppgavetildelingene. Det vil dermed være relativt enkelt for kommunene, innbyggerne og nasjonale myndigheter å orientere seg i rettskildene.

Det er også viktig at kommunene ikke delegeres oppgaver slik at det åpnes for styring gjennom instruksjer, for eksempel ved at et organ i statsforvaltningen sender brev til kommuner om hvordan en oppgave må løses. Oppgavene til kommunene bør også av den grunn tildeles i lover eller forskrifter, slik at føringene er fastlagt i lovverket.

Detaljregler som utfyller loven og definerer rekkevidden av de ulike oppgavene, kan ofte med fordel plasseres i forskrifter. Selv om forskrifter blir til gjennom en mindre omfattende prosess enn en lovendring, vil det også i slike tilfeller være regler som sikrer at oppgavetildelingene skjer på en betryggende måte. For eksempel framgår det av forvaltningsloven § 37 første ledd at forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig, før det treffes vedtak i saken. I tillegg stiller forvaltningsloven blant annet krav til hvordan forskrifter skal utformes, at de skal høres, og at det gjelder særlige krav til kunngjøring.

Når oppgaver skal legges til kommunen, skal de ikke legges til et bestemt kommunalt organ. Det er av hensyn til kommunestyrets helhetlige styring. Det er kommunestyret som er det øverste organet i kommunen og treffer vedtak på vegne av kommunen, hvis ikke annet følger av lov, jf. kommuneloven § 5-3. Det er viktig at kommunestyret og andre folkevalgte organer har reell mulighet til selv å gjøre seg kjent med hvilke oppgaver kommunen står ansvarlig for. Det samme gjelder kommunedirektøren, som er den øverste lederen av kommunens administrasjon. I tillegg bør det være enkelt for innbyggerne å finne fram til hvilke oppgaver som ligger hos kommunen.

På bakgrunn av dette er målet med særlovgjennomgangen at den konkrete tildelingen av oppgaver til kommunene skal skje i lovs form, så langt det lar seg gjøre. Videre er målet at eventuelle detaljregler som utfyller bestemmelsene i loven, skal gis i forskrift. Dette innebærer at selve kompetansehjemmelen skal ligge i loven. Kompetansehjemmelen må være konkret nok til at Stortinget får reell mulighet til å vurdere oppgavetildelingen. Dersom det skal utfylles nærmere hva som ligger i kommunens kompetanse, kan det gjøres i forskrift. I så fall skal det framgå tydelig av forskriftshjemmelen at dette kan gjøres.

3 Gjennomgang av de enkelte bestemmelsene

3.1 Innledning

I dette kapitlet gjennomgår og vurderer hvert departement aktuelle lover og forskrifter innenfor sine områder, og legger fram konkrete endringsforslag. For øvrig vises det til kapittel 6 for forslag til endringer i lover, kapittel 7 for forslag til endringer i forskrifter og kapittel 8 for en skjematisk oversikt over lover og forskrifter som det foreslås endringer i.

3.2 Klima- og miljødepartementet

3.2.1 Forurensningsloven med forskrifter

3.2.1.1 Gjeldende rett

Kommunen har oppgaver på flere saksområder etter forurensningsloven. Oppgavene er delvis plikter i formen av gjøremål (sørge for-oppgaver), og delvis plikter i form av myndighetsutøvelse, der kommunen forvalter et avgrenset saksområde etter loven gjennom å håndheve brudd, gi tillatelser o.l. Eksempler på gjøremål er plikten til å samle inn husholdningsavfall og til å sørge for måling av lokal luftkvalitet. Eksempler på områder der kommunen har myndighet for et saksområde etter loven, er utslipp av avløpsvann og forurenset grunn i forbindelse med bygge- og gravesaker. Kommunen har i dag oppgaver etter forurensningsloven på områdene avfall, avløp, beredskap mot akutt forurensning, støy, lokal luftkvalitet, forurenset grunn og landbruk.

I forurensningsloven § 81 tredje ledd er Kongen gitt kompetanse til å pålegge kommunen å utføre *gjøremål* etter loven. Det ligger ingen begrensninger i loven med hensyn til hvilke områder kommunen kan bli pålagt slike gjøremål-oppgaver på. Noen av kommunens oppgaver følger direkte av loven. I noen grad følger også hjemmelen for å gi kommunen ytterligere oppgaver av bestemmelser knyttet til konkrete saksområder, bl.a. i kapittel 5 om avfall, f.eks. §§ 29 og 31. Det er bare sørge for-oppgavene som er gitt med hjemmel i slike bestemmelser knyttet til konkrete saksområder i loven. Kommunens gjøremål (sørge for-oppgaver) er mest omfattende på avfallsområdet, og hovedinnholdet i pliktene følger direkte av lovens kapittel 5. Det er gitt forskrifter med konkretisering og delvis utvidelse av pliktene, blant annet plikten til å tilby mottak av visse mengder avfall av ulike typer. På avløpsområdet

er pliktene i hovedsak regulert i lovens kapittel 4. Det samme gjelder plikten til å etablere kommunal beredskap mot akutt forurensning, som er regulert i kapittel 6. På de øvrige områdene kommunen har sørge for-oppgaver på, følger kravene av forskrift. Dette gjelder lokal luftkvalitet og støy.

Når det gjelder kommunens *myndighet* etter loven, er hjemmelen for å delegere slike myndighetsoppgaver til kommunen gitt i § 81 andre ledd. Kompetansen etter de enkelte bestemmelsene i forurensningsloven er i stor grad lagt til "forurensningsmyndigheten". Det følger av § 81 første ledd hvilke organer dette kan være, herunder kommunen, jf. første ledd bokstav c. Kongen er i andre ledd gitt kompetanse til å fastsette hvilket organ som kan treffe vedtak etter loven. Kongens myndighet er delegert til Klima- og miljødepartementet i kgl.res. 8. juli 1983. Av tredje ledd siste punktum framgår det at Kongen kan gi instruks om utøvelse av myndighet og om delegasjon.

Kommunens plikter i form av myndighetsutøvelse, følger både direkte av loven, av forskrifter, rundskriv og av delegeringsbrev. Myndighet som følger direkte av loven, er begrenset til områdene avfall og avløp. På avløpsområdet er myndighet i tillegg gitt i forskrifter med materielle bestemmelser. Det samme gjelder for områdene forurenset grunn, støy, lokal luftkvalitet og landbruk. Det er i tillegg delegert myndighet for avfall, forurenset grunn og lokal luftkvalitet i Klima- og miljødepartementets rundskriv T-5/98 og i delegeringsbrev fra departementet i perioden etter 1998. I rundskriv T-5/98 er det i tillegg gitt en generell delegering av myndighet etter loven til kommunen av en rekke bestemmelser i loven som kommunen kan bruke i oppfølgingen av enkeltsaker, f.eks. pålegg om undersøkelser, rett til granskning (tilsyn), tvangsmulkt, umiddelbar gjennomføring mm. Rundskrivet tolkes slik at det gir kommunen myndighet etter bestemmelsene som er nevnt der innenfor alle saksområder der kommunen er tildelt myndighet uavhengig av om myndigheten er lagt til kommunen i loven gjennom forskrifter til loven, eller delegert gjennom rundskriv eller brev.

3.2.1.2 Vurderinger og forslag

I dag er det ingen begrensninger i ordlyden i forurensningsloven § 81 med hensyn til hvilke oppgaver kommunen kan få etter loven. Dette er ikke i tråd med føringene i

særlovsgjennomgangen. Etter Klima- og miljødepartementets vurdering er det behov for å endre forurensningsloven for å begrense Kongens myndighet til konkrete saksområder.

Klima- og miljødepartementet foreslår at det gjøres endringer i § 81 som viser til at for myndighet og gjøremål for kommunene gjelder i stedet § 82, som tas inn som en ny bestemmelse i loven.

I § 82 foreslår departementet at det positivt angis hvilke saksområder kommunen kan få tildelt henholdsvis myndighet og gjøremål på, og at det gis en hjemmel til Kongen til å gi forskrifter om tildeling av oppgaver innenfor disse saksområdene. Dette vil innebære at det ikke lenger kan delegeres myndighet til kommunen etter forurensningsloven i rundskriv eller brev.

Kommunen har ikke i dag myndighet etter forurensningsloven på klimaområdet eller for akutt forurensning. Det pågår imidlertid arbeid med forslag til tildeling av myndighet på begge disse områdene. Det utredes om kommunen bør få myndighet til å stille krav til utslipp av klimagasser fra bygg- og anleggsplasser. I forbindelse med vedtakelsen av kgl.res. 22. desember 2021 om overføring av forvaltningsansvaret for og delegering av myndighet etter forurensningsloven § 44 til Nærings- og fiskeridepartementet, ble det vurdert om det skulle åpnes for videre delegering av myndighet til kommunen til å følge opp akutt forurensning. Av tidshensyn ble ikke dette spørsmålet ferdig vurdert i arbeidet med særlovsgjennomgangen som presenteres her. Klima- og miljødepartementet foreslår at lokale klimagassutslipp og akutt forurensning tas inn i opplistingen av saksområder kommunene kan få tildelt myndighet på, slik at hjemmel for det pågående arbeidet sikres. Klima- og miljødepartementet foreslår også at kommunene får hjemmel til å bruke det virkemiddelet som følger av forurensningsloven § 24 andre ledd innenfor sitt myndighetsområde på avløp. Etter bestemmelsen kan forurensningsmyndigheten bestemme at andre enn dem som er nevnt i paragrafens første ledd skal være ansvarlig for drift og vedlikehold, bl.a. at kommunen skal være ansvarlig for private anlegg. Departementet vurderer at dette er et viktig virkemiddel som kommunen bør ha i forbindelse med deres myndighet på avløpsområdet.

Føringene for særlovsgjennomgangen innebærer at de konkrete oppgavetildelingene må skje i forskrifts form, men det stilles ikke krav om at dette må gjøres samlet i én forskrift.

Departementet foreslår likevel at kommunens myndighet samles i én forskrift som gis med hjemmel i ny § 82 tredje ledd, slik at regelverket blir oversiktlig og tilgjengelig for kommunen, se forslag til forskrift i høringsnotatets punkt 7. I forskriften angis alle saksområdene kommunen har myndighet på og hvilke bestemmelser i loven kommunen har myndighet etter. Departementet foreslår at også kommunens egen forskriftskompetanse etter loven, framgår av forskriften.

Forskriften vil erstatte rundskriv T-5/98 og alle generelle delegeringsbrev fra departementet til kommunene. Gjeldende forskrifter med materielle bestemmelser videreføres. Dette gjelder med unntak av den myndigheten kommunen har for støy fra vindmøller og sivile skytebaner, samt støy og støv fra motorsportbaner som følger av forskrift 30. september 2019 nr. 1289 om myndighet til kommunene etter forurensningsloven. Kommunens myndighet for disse saksområdene skal ikke følge av ny foreslått forskrift. Endringer i myndighetsfordelingen i forskrifter bør i framtiden også følges av en endring i den nye forskriften.

Klima- og miljødepartementet foreslår at det i forurensningsloven § 82 fjerde ledd tas inn en bestemmelse som gir Miljødirektoratet kompetanse til å endre myndighetsfordelingen i enkeltsaker, ved at kommunens myndighet i stedet legges til statsforvalteren eller Miljødirektoratet. Dette kan kun gjøres dersom kommunen ber om det. Det viktigste hensynet i Miljødirektoratet sin vurdering av om myndigheten i en sak skal løftes, vil være om dette vil føre til en mer hensiktsmessig håndtering av den konkrete saken. Et eksempel er kompliserte saker der kommunen ikke har nødvendig kompetanse. Et annet og praktisk eksempel er saker der flere forhold ved en virksomhet krever regulering etter forurensningsloven med ulik myndighetsfordeling. I slike tilfeller vil en mulighet til å løfte kommunens myndighet til statlig nivå gi en hensiktsmessig håndtering av saken ved at all myndighet etter loven samles på én hånd.

Med hensyn til hvem som skal være klageinstans for kommunens vedtak etter loven, legger departementet til grunn at de foreslåtte lovendringene i §§ 81 og 82 ikke vil medføre faktiske endringer. Statsforvalteren (delegert myndighet fra Klima- og miljødepartementet i rundskriv T-3/12) vil fortsatt være klageinstans for de fleste av kommunens vedtak, jf. forurensningsloven § 85 andre ledd andre punktum. For enkeltvedtak fattet av kommunen etter bestemmelser der myndighet er lagt til kommunen direkte i loven, gjelder fortsatt

forvaltningsloven § 28 andre ledd første og andre punktum om at klageinstansen ligger til organer i kommunen. Med hjemmel i forurensningsloven § 85 andre ledd siste punktum kan departementet fastsette en annen klageinstans enn det som følger av forvaltningsloven. Klima- og miljødepartementet foreslår at det med hjemmel i § 85 tas inn en bestemmelse om klageinstans i forskriften § 9 om kommunens myndighet, som stadfester dagens ordning. Statsforvalterens klagebehandlingsmyndighet vil etter dette følge av forskriften i stedet for av delegering fra departementet i rundskriv T-3/12. Departementet kan i dag løfte en klagesak til Miljødirektoratet eller departementet som følge av at myndighet er delegert til statsforvalteren gjennom et rundskriv. Når statsforvalterens myndighet skal følge av forskrift, må det være hjemmel i forskriften til å gjøre et slikt unntak. Departementet foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse i forskriften om dette.

Når det gjelder kommunens pålagte *gjøremål*, for eksempel kommunens plikt til å sørge for innsamling av husholdningsavfall, er det etter departementets vurdering tilstrekkelig oversiktlig i dag hva som er kommunens plikter, selv om disse er spredt på flere forskrifter. Dette skyldes at gjøremålene i all hovedsak er forankret i loven, og er begrenset til noen få saksområder. Det er derfor etter departementets vurdering ikke behov for å gjøre endringer i forskrifter til loven for å samle disse pliktene. Oversikt kan i stedet gis gjennom veiledning.

Klima- og miljødepartementet foreslår at Kongens myndighet etter § 82 tredje ledd delegeres til Klima- og miljødepartementet.

I tråd med føringene for særlovjennomgangen foreslår departementet å fjerne bestemmelsen om instruksjon og delegering i forurensningsloven 81 tredje ledd andre punktum. Departementet har oppdaget at det ved en inkurie ikke ble gjort endringer i henvisningen til § 84 i bestemmelsen da § 84 ble opphevet ved lov 21. juni 1996 nr. 36. Henvisningen gir ikke mening etter at ny § 84 ble tilføyd med nytt innhold ved lov 14. juni 2013 nr. 52. Klima- og miljødepartementet foreslår derfor også å fjerne denne henvisningen, slik at hele andre punktum tas ut.

3.2.2 Naturmangfoldloven med forskrifter

3.2.2.1 Gjeldende rett

Naturmangfoldloven § 62 andre ledd første punktum

Naturmangfoldloven § 62 andre ledd første punktum gir Kongen hjemmel til å bestemme at kommunen er myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven.

Kommunen er gitt en sentral rolle i naturforvaltningen etter naturmangfoldloven.

Kommunens oppgaver etter loven følger dels av loven selv, se for eksempel § 18 fjerde ledd og kapittel VI om utvalgte naturtyper, dels av forskrifter med hjemmel i loven, og dels av delegeringsvedtak.

Da naturmangfoldloven ble vedtatt, var det alminnelig praksis innenfor naturforvaltningen at kommunen ble tildelt myndighet i forskrift, eller ved delegeringsvedtak med hjemmel i forskrift. Adgangen ble videreført ved vedtagelsen av loven. Fra forarbeidene framgår det at sentrale hensyn ved videreføringen var å sikre en fleksibilitet i forvaltningen som kan tilpasses ulike saksfelts kompleksitet og karakter, og samtidig ta høyde for kommuners kompetanse og kapasitet. En slik ordning ivaretar også hensynet til viktige nasjonale og internasjonale interesser i naturforvaltningen.

Særlig om områdevern etter lovens kapittel V

Alle landets kommuner fikk i 1998 tilbud om å få delegert forvaltningsmyndighet for verneområder etter den dagjeldende naturvernloven. Unntatt fra dette tilbudet var nasjonalparker og våtmarksområder av internasjonal betydning (Ramsar-områder). I 2009 hadde om lag 70 kommuner takket ja til tilbudet. Ved fastsettelsen av naturmangfoldloven ble adgangen til slik delegering lovfestet i § 62 andre ledd første punktum. Av denne følger det at Kongen kan bestemme at kommunen er myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven.

Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at delegering til kommunene forutsetter at kommunene frivillig ønsker å påta seg oppgaven, og at delegeringen må knyttes til bestemte bestemmelser i loven eller forskrift med hjemmel i loven, jf. Ot.prp.nr.52 (2008–2009) side 446. Det framgår av uttalelsene at bestemmelsen først og fremst tar sikte på å gi hjemmel for

å fortsette den etablerte praksisen med delegering av forvaltningsmyndighet for verneområder til kommuner som ønsker det. Dette er i tråd med langvarige politiske ønsker og føringer om stor grad av lokal forvaltning av verneområder. Videre ivaretar det prinsippet i kommuneloven § 2-2 andre ledd om at offentlige oppgaver fortrinnsvis bør legges til det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne.

Forvaltningsmyndigheten for slike verneområder blir utpekt i eller i medhold av det enkelte vedtak om fastsetting av verneforskrift. For eksisterende verneområder der kommunen er forvaltningsmyndighet, er dette hovedsakelig løst ved at det i den enkelte verneforskrift § 11 er fastslått at Miljødirektoratet har adgang til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det aktuelle verneområdet, og et tilhørende delegeringsvedtak fra direktoratet.

Av naturmangfoldloven § 62 andre ledd andre punktum følger det videre at «Kongen kan instruere kommunene om utøvelsen av delegert myndighet etter bestemmelser gitt i eller i medhold av kapittel V.» Av forarbeidene følger det videre at «staten i forbindelse med delegasjon av forvaltningsmyndighet for verneområder til kommuner som frivillig ønsker slik myndighet, som vilkår for delegasjonen kan gis instruksjon om saksbehandling og lovtolkning samt gi generelle retningslinjer for hvilke hensyn som skal tillegges vekt ved skjønnsutøvelsen. Det kan også gis instruks om skjønnsutøvelsen i konkrete tilfeller.» Med grunnlag i dette får kommuner som påtar seg delegert myndighet etter bestemmelsen, i forbindelse med delegeringsbrevet konkrete oppgaver knyttet til forvaltningsansvaret.

I naturmangfoldloven kapittel V brukes gjennomgående begrepet «forvaltningsmyndighet» for å angi den myndigheten som forvalter verneområdet etter at vernet er vedtatt. Der slik myndighet er delegert til kommuner, jf. § 62 andre ledd, må kommunen tilsvarende anses som miljøvernmyndighet selv om dette ikke uttrykkelig framgår av loven, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) side 317.

Per november 2022 har 56 kommuner forvaltningsmyndighet for totalt 296 verneområder. I hovedsak er kommunen forvaltningsmyndighet for naturreservater. Naturreservater er i hovedsak små verneområder, som det er lagt til grunn skal forvaltes av de kommunene som ønsker det. Det stilles noen krav til slik delegering, blant annet at hele verneområdet er

innenfor en kommune og at kommunen har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Det er lagt til grunn at det er frivillig for kommunene om de vil eller ikke vil overta ansvaret som forvaltningsmyndighet for slike verneområder i sin kommune. Dersom aktuelle kommuner, av ulike grunner ikke lenger ønsker slik myndighet, vil Miljødirektoratet treffe et nytt delegeringsvedtak der forvaltningsmyndigheten for verneområdet tildeles statsforvalteren. Antallet kommuner med forvaltningsmyndighet har vært relativt stabilt siden 2015. Det kommer fra tid til annen noen nye kommuner til, og noen kommuner frasier seg myndigheten for verneområder.

Naturmangfoldloven § 62 andre ledd andre punktum

Det følger av naturmangfoldloven § 62 andre ledd andre punktum at Kongen kan instruere kommunen om utøvelsen av delegert myndighet etter bestemmelser gitt i eller i medhold av naturmangfoldloven kapittel V om områdevern. Bakgrunnen for instruksjonsadgangen er at det ved forvaltning av verneområder er behov for å kunne sikre at forvaltningen av områdene bidrar til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale mål om bevaring av natur.

Andre punktum må leses i sammenheng med første punktum. For delegert myndighet knyttet til verneområder, er § 62 andre ledd andre punktum en særbestemmelse som gir rett til å instruere kommunen om utøvelsen av myndigheten. Fra forarbeidene til bestemmelsen følger det at miljøvernmyndighetene:

«som betingelse for delegasjonen [vil] kunne gi instruksjon om saksbehandling, og lovtolkning samt gi generelle retningslinjer for hvilke hensyn som skal tillegges vekt ved skjønnsutøvelsen. Selv om det er mindre aktuelt vil det også være adgang til å gi instruks om skjønnsutøvelsen i konkrete tilfeller. Det kan også gi føringer om hvordan oppgaver knyttet til verneområder skal utføres.», jf. Ot.prp.nr.52 (2008–2009) s. 317-318.

Naturmangfoldloven § 62 fjerde ledd

Naturmangfoldloven § 62 fjerde ledd gir Kongen hjemmel for å fastsette generelle bestemmelser om kommuners utøvelse av myndighet eller oppgaver etter loven. Regler om utøvelse av myndighet eller oppgaver etter loven skal etter bestemmelsen fastsettes i forskrift. Dette vil nok i utgangspunktet være mest aktuelt ved oppgaver eller myndighet

utover forvaltningsmyndighet for verneområder etter kap. V. Det er ikke fastsatt slike generelle forskrifter med hjemmel i fjerde ledd til nå.

3.2.2.2 Vurderinger og forslag

Naturmangfoldloven § 62 andre ledd

Et mål med arbeidet er å gjennomgå bestemmelser som gir statsforvaltningen hjemmel til å tildele oppgaver til kommuner og fylkeskommuner på andre måter enn i lov og forskrift. Naturmangfoldloven § 62 regulerer myndigheten etter loven. Bestemmelsen i § 62 andre ledd første punktum gir Kongen hjemmel til å bestemme at kommunen er myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven. Tildeling av myndighet til kommunene må knyttes til bestemte bestemmelser i lov eller forskrift med hjemmel i loven, men kompetansen er ikke nærmere presisert. På denne bakgrunn anser Klima- og miljødepartementet at det er nødvendig å foreslå justeringer av § 62 andre ledd første punktum, slik at det framgår direkte av ordlyden at myndigheten skal tildeles i forskrift, se forslag i punkt 6 til endringer i § 62 andre ledd første punktum.

For å sikre at ingen eksisterende tildelinger av oppgaver til kommuner blir ugyldiggjort som følge av endringene i § 62, foreslås det samtidig å innføre en bestemmelse om at vedtak om delegering av myndighet til kommuner etter gjeldende rett fortsatt gjelder inntil slik myndighet er fastsatt i forskrift, se forslag til ny § 77 andre ledd. Forslaget må særlig ses i sammenheng med at viltloven med forskrifter, som følge av den pågående lovrevisjonen, se punkt 1.2, ikke omfattes av særlov gjennomgangen, og at enkelte forskrifter på viltforvaltningsområdet er hjemlet både i naturmangfoldloven og i viltloven.

Delegering av forvaltningsmyndighet for verneområder

Delegering av myndighet for verneområder har vært aktuelt der statlige myndigheter har ansett dette som hensiktsmessig og kommunen frivillig har ønsket å påta seg en slik myndighet, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008–2009) s. 317. Av denne grunn er det ikke presist å omtale forvaltningsmyndigheten for verneområder som en oppgave eller kompetanse som pålegges kommunen. I motsetning til tilfeller der staten gjennom lov eller forskrift pålegger kommunen oppgaver, har kommunen her akseptert statens tilbud om å bli

forvaltningsmyndighet. Slik sett bærer ordningen mer preg av en organisatorisk avtale mellom det statlige og kommunale nivå om forvaltningen av det enkelte verneområde.

Det har vært praktisk at Miljødirektoratet har brukt sin delegerte myndighet etter naturmangfoldloven § 62 til raskt å kunne delegere forvaltningsansvar til kommuner som har ønsket det. Samtidig er det et mål at slike oppgaver ikke delegeres, men tildeles gjennom fastsetting av forskrift, jf. forslaget til endring i § 62 første ledd. Gjeldende § 34 åpner imidlertid ikke for at andre enn Kongen i statsråd kan tildele kommunene forvaltningsansvar gjennom endring av verneforskriften. Departementet foreslår at derfor § 34 sjette ledd tilføyes et nytt nr. 4, slik at Kongen kan delegere adgang til å «*fastsette bestemmelse om forvaltningsmyndighet*». I § 62 andre ledd andre punktum foreslår departementet å klargjøre at tildeling av myndighet etter lovens kap. V til kommunen forutsetter at kommunen samtykker til det.

Eksisterende verneforskrifter og delegeringsvedtak

Klima- og miljødepartementet foreslår ikke at de om lag 3200 eksisterende verneforskrifter endres slik at de spesifiserer hvem som er forvaltningsmyndighet. Berørte parter har ofte kjennskap til hvem som er forvaltningsmyndighet, og vil kunne få informasjon om det ved å henvende seg til statsforvalteren. En slik omfattende gjennomgang av gjeldende verneforskrifter vil derfor ha begrenset nytte sammenlignet med ressursene som må prioriteres til arbeidet.

Klima- og miljødepartementet vurderer det som hensiktsmessig at fastsetting av forvaltningsmyndighet for verneområder framover, så langt råd er, skjer i forbindelse med verneprosessene. Hvem som skal være forvaltningsmyndighet vil da kunne framgå både av endelig vedtatt verneforskrift og av høringsforslag til denne. Den vedtatte verneforskriften bør likevel fortsatt gi Miljødirektoratet myndighet til å tildele kommunen myndighet gjennom endring av verneforskriften eller til å delegere myndigheten etter forskriften til et annet organ senere.

Instruksjon ved utøvelse av delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

I tråd med kommuneloven § 2-2 første ledd bør ikke det kommunale selvstyret begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål. Departementet vurderer at det ikke er behov for å instruere kommuner som har forvaltningsansvar for verneområder. Dersom forvaltningen er i strid med gjeldende rett eller nasjonale mål, kan enkeltvedtak omgjøres av overordnet myndighet eller oppgaven trekkes tilbake gjennom en forskriftsendring. Det vil være behov for å gi retningslinjer om utøvelse av forvaltningsmyndigheten, men disse er ikke av bindende karakter og utløser derfor ikke krav om lovhjemmel. Klima- og miljødepartementet foreslår derfor å oppheve naturmangfoldloven § 62 andre ledd andre punktum som åpner for at staten kan instruere kommunene på dette området.

Naturmangfoldloven § 62 fjerde ledd

I motsetning til § 62 andre ledd andre punktum, som inneholder en instruksjonsadgang både generelt og på enkeltsaksnivå ved delegering av forvaltningsmyndighet etter kapittel V, inneholder fjerde ledd en adgang til å gi forskrift om utøvelse av myndighet eller oppgaver etter loven. At eventuelle presiseringer/utfyllinger skjer ved forskrift, sikrer forutberegnelighet, medvirkning gjennom høring, og kunngjøring av bestemmelser som utfyller kommunens oppgaver etter loven. Klima- og miljødepartementet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsen videreføres.

3.2.3 Frilftsloven med forskrifter

3.2.3.1 Gjeldende rett

Arbeidet med friluftsliv er preget av samspill mellom stat og kommune med kommunene som hovedaktør. Frilftsloven gir allemannsretten innhold og rammer, og forvaltes i all hovedsak av kommunene, blant annet gjennom plan- og bygningsloven der kommunen kan regulere arealer til friområder og frilftsområder.

Både kommunen og fylkeskommunen er friluftslivorganer etter frilftsloven § 21. Etter lovens § 22 første ledd skal friluftslivorganene utføre de oppgaver som direkte er tillagt dem etter loven. I tillegg har friluftslivorganene et generelt ansvar for å fremme allmennhetens frilftsinteresser. Någjeldende § 22 andre ledd første punktum legger dette ansvaret direkte

til kommunen og fylkeskommunen, i motsetning til den tidligere ordningen med særskilte nemnder. Dette innebærer at den enkelte kommune og fylkeskommune står fritt, innenfor kommunelovens rammer, til å bestemme hvordan arbeidet med friluftsliv skal organiseres, jf. Ot.prp. nr. 27 (1995–1996).

Fylkeskommunen skal etter § 22 andre ledd første punktum arbeide for å fremme friluftslivet. Klima- og miljødepartementets hjemmel til å tildele fylkeskommunen konkrete oppgaver følger av andre punktum. Friluftsloven § 22 ble endret i 2020, blant annet ved at andre ledd tredje punktum, som etter ordlyden ga en statlig instruksjonsadgang overfor kommuner og fylkeskommuner, ble opphevet. Også dagens andre ledd andre punktum ble i denne prosessen vurdert endret. Om vurderingen av endringer i bestemmelsen uttales det i forarbeidene:

«Departementet mener det fortsatt bør være adgang til å gi fylkeskommunene slike oppgaver gjennom forskrift i stedet for at oppgavene skal fastsettes direkte i friluftsloven. En slik løsning gir mer fleksibilitet ved eventuelle senere organisatoriske endringer og endringer i oppgavefordelingen mellom kommune, fylkeskommune, fylkesmann og eventuelt direktorater.», jf. prop.42 L (2019–2020).

Uttalelsene viser at oppgavetildeling til fylkeskommunene etter § 22 andre ledd andre punktum skal skje i forskrift. Fylkeskommunens oppgaver framgår i dag av forskrift om fylkeskommunenes oppgaver innenfor friluftslivsområdet, som trådte i kraft 1. januar 2020.

3.2.3.2 Vurderinger og forslag

Klima- og miljødepartementets vurdering er at den gjeldende ordningen der fylkeskommunens oppgaver innen friluftslivet følger av forskrift, tilstrekkelig ivaretar hensynene bak særlovjennomgangen. Samtidig anser departementet at dette med fordel kan framgå og presiseres i bestemmelsens ordlyd. Klima- og miljødepartementet foreslår at friluftsloven § 22 andre ledd andre punktum endres for å synliggjøre at fylkeskommunens oppgaver innenfor friluftslivet skal framgå av forskrift. Se forslag i punkt 6 til endringer i friluftsloven § 22 andre ledd andre punktum.

3.2.4 Lakse- og innlandsfiskloven med forskrifter

3.2.4.1 Gjeldende rett

Myndighet etter bestemmelsene i lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven) er lagt til Kongen eller departementet. Det framgår av lakse- og innlandsfiskloven § 6 at kommuner og fylkeskommuner er en del av den offentlige fiskeforvaltningen, og at departementet kan gi nærmere regler om fiskeforvaltningens virksomhet og saksbehandling. Bestemmelsen sier ikke uttrykkelig at det kan delegeres myndighet til kommuner og fylkeskommuner, men langvarig praksis viser at det er lagt til grunn at bestemmelsen gir en generell adgang til å delegere myndighet etter loven til disse organene.

I forbindelse med ikrafttredelsen av lakse- og innlandsfiskloven 1. januar 1993, ble myndigheten etter loven ved forskrift 27. november 1992 nr. 864, fastsatt ved kgl.res. 27. november 1992, delegert til ulike organer innen fiskeforvaltningen. Den myndigheten som etter loven er lagt til departementet, ble lagt til daværende Miljødepartementet, nå Klima- og miljødepartementet. I tillegg ble myndighet etter ulike lovbestemmelser lagt til henholdsvis Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet og statsforvalteren, senere også fylkeskommunen. Ved forskrift 27. oktober 2000 nr. 1074, fastsatt ved kgl.res. 27. oktober 2000, ble Klima- og miljødepartementet gitt myndighet til å bestemme hvordan den myndighet som lakse- og innlandsfiskloven legger til departementet, skal fordeles innen fiskeforvaltningen.

Klima- og miljødepartementet, Miljødirektoratet, statsforvalteren, fylkeskommunen og kommunen er alle organer innen den offentlige fiskeforvaltningen som har fått myndighet delegert etter lakse- og innlandsfiskloven. Delegeringene framgår av en rekke ulike forskrifter der myndighet og ansvar er gitt til flere ulike organer, som har fått til dels overlappende myndighet. Ansvarsfordelingen mellom ulike organer er ikke alltid klargjort, og rekkevidden av kompetansetildelingen kan derfor være uklar. Miljødirektoratet får jevnlig henvendelser og tilbakemeldinger fra underliggende etater og andre om at det er krevende å få oversikt over hvilke organer som har myndighet etter ulike bestemmelser innen fiskeforvaltningen. Det at

lovhenvisninger i tidligere delegeringsvedtak ikke har blitt oppdatert når lakse- og innlandsfiskloven har blitt endret, bidrar til ytterligere uklarheter.

Det er i dag praksis at klager over vedtak som er fattet av fylkeskommunen eller kommunen oversendes og behandles av Miljødirektoratet. Dette gjelder også vedtak hjemlet i bestemmelser som Miljødirektoratet ikke selv har fått delegert myndighet etter.

3.2.4.2 Vurderinger og forslag

I tråd med kommuneloven § 2-1 foreslår Klima- og miljødepartementet å innføre en ny bestemmelse i lakse- og innlandsfiskloven som presiserer adgangen til å tildele oppgaver etter loven til kommuner og fylkeskommuner gjennom forskrift. Se forslag til ny § 6 fjerde ledd i punkt 6.

Klima- og miljødepartementet foreslår at bestemmelsen skal tre i kraft fra den tid Klima- og miljødepartementet bestemmer. Ikrafttredelse vil skje samtidig med at en ny forskrift med hjemmel i den nye bestemmelsen i § 6 trer i kraft.

På bakgrunn av at delegeringer etter loven til blant andre kommunen og fylkeskommunen framgår av en rekke ulike forskrifter og delegeringer, ser Klima- og miljødepartementet i utgangspunktet behov for å samle alle oppgavetildelinger i én forskrift gitt med hjemmel i den nye foreslåtte bestemmelsen i § 6.

På grunn av uklare ansvarsforhold, og behov for å sikre at forslag til ny forskrift ikke endrer gjeldende ansvarsfordeling, må imidlertid departementet, i samråd med myndighetene som er tildelt ansvar etter loven, følge opp dette i en egen etterfølgende prosess. Klima- og miljødepartementet vil i den forbindelse også vurdere nærmere hvem som bør være klageinstans for vedtak truffet av de ulike organene, og forskriftsfeste dette i den grad det avviker fra hovedreglene i forvaltningsloven § 28.

3.3 Samferdselsdepartementet

3.3.1 Vegtrafikkloven med forskrifter

Vegtrafikkloven har flere bestemmelser som gir statsforvaltningen fullmakt til å tildele oppgaver til kommuner. Hensikten med slike delegeringer i vegtrafikkloven er blant annet å

forenkle beslutningsprosessene på enkelte områder samt å hensynte kommunenes særlige stedlige forhold og behov. I denne gjennomgangen er det gjort en vurdering av hvordan disse fullmaktene kan utformes, for å samsvare med retningslinjene for statlig styring av kommunesektoren og gjøre oppgavetildelingen mer tilgjengelig. Bestemmelsene som er identifisert som aktuelle å endre, vil omtales enkeltvis nedenfor.

Endringene som foreslås her, innebærer kun en formalisering av oppgavetildelingen, og er ikke ment å innebære endringer i kommunenes oppgaver. Samferdselsdepartementet vurderer det generelt som mest hensiktsmessig å endre ordlyden i lovbestemmelsene, slik at det innføres et krav om at myndighetstildelingen blir gjort i forskrift.

Samferdselsdepartementets vurdering er at et krav om forskriftsfesting av fullmaktstildelingen i lovbestemmelsene i tilstrekkelig grad vil ivareta de grunnleggende hensynene bak denne gjennomgangen, uten å gjøre endringer i eksisterende oppgavetildelinger.

I tillegg foreslås det å lovfeste en *mulighet* til å gi skiltmyndighet også til fylkeskommunen. Bakgrunnen er at fylkeskommunen har overtatt forvaltningsansvaret for fylkesvei fra Statens vegvesen fra 1. januar 2020. Det pågår et arbeid med å vurdere i hvilken grad fylkeskommunen bør få tildelt skiltmyndighet for fylkesvei. Det er formålstjenlig å etablere en klar lovhjemmel for dette allerede nå. Eventuell beslutning om tildeling av myndighet og omfang vil vurderes senere, og bli fastsatt i forskrift.

Aktuelle forskriftsendringer som berøres av lovendringene vil, særlig for å sikre en tilstrekkelig gjennomgang av eksisterende delegeringer, gjennomføres i en separat prosess av Samferdselsdepartementet. Oppgaver som allerede er tildelt lokal myndighet, vil så langt som mulig da tas inn i forskrift. Forslaget til forskriftsendringer vil sendes på offentlig høring på vanlig måte.

For å sikre at ingen av de allerede gjennomførte oppgavetildelingene til kommunene blir ugyldiggjort ved endringen, foreslås det samtidig å innføre en generell bestemmelse om at oppgavene som allerede er tildelt kommunene etter gjeldende rett forblir gyldige, se forslag til endringer i vegtrafikkloven § 52 i punkt 6 nedenfor.

Det er videre grunn til å peke på at tildeling av myndighet til kommuner etter vegtrafikkloven med forskrifter, først og fremst skjer etter ønske fra den enkelte kommune. Dette gjelder blant annet ved tildeling av myndighet til parkeringshåndheving og skilt. Dette gjør at prosessen skiller seg fra typiske forskriftsprosesser. Det anses likevel hensiktsmessig at slike vedtak fastsettes som forskrift og følger reglene for fastsettelse av forskrifter.

3.3.1.1 § 4 Trafikkregler

Gjeldende rett

Vegtrafikkloven § 4 inneholder hjemmel til å gi trafikkregler, og lyder:

Kongen gir alminnelige regler for kjørende, ridende og gående trafikk.

Departementet kan gi særlige trafikkbestemmelser for en kommune eller del av en kommune.

Departementet kan delegerer sin myndighet til å gi slike bestemmelser til Statens vegvesen, kommunen eller lokal politimyndighet.

Bestemmelsens andre ledd gir Samferdselsdepartementet hjemmel til å fastsette særlige trafikkbestemmelser for en kommune eller del av en kommune og til å delegerer slik myndighet til Statens vegvesen (tidligere «regionvegkontoret»), kommunen eller lokal politimyndighet.

Vurderinger og forslag

Bestemmelsen innskrenker den gamle ordningen fra tiden før vegtrafikkloven, hvor det var alminnelig adgang for lokale myndigheter til å gi trafikkregulerende bestemmelser. I forarbeidene til bestemmelsen uttrykte Samferdselsdepartementet tvil ved om det var grunn til å opprettholde lokale myndigheters adgang til å gi særlige trafikkregulerende bestemmelser, se Ot.prp. nr. 23 (1964–1965) s. 45. Departementet mente at myndighet til å treffe slike tiltak, så langt som mulig burde gjennomføres ved offentlige trafikkskilt, herunder ved bruk av skiltreglene hjemlet i vegtrafikkloven § 5. Likevel anerkjente departementet at det kunne oppstå behov for å gi lokale myndigheter fullmakt til å treffe trafikkregulerende tiltak i de tilfellene hvor disse ikke kunne utformes som skilt, signal eller oppmerking i henhold til lovens § 5, herunder «bestemmelser som tilsies av de særlige stedlige forhold». Engstrøm opplyser at «De fleste av disse lokale bestemmelsene er nå opphevet, men ikke alle. Fortsatt

gjelder blant annet noen lokale øvingskjøringsbestemmelser i enkelte distrikter.» se Engstrøm, B. E. Vegtrafikkloven Lovkommentar 6. utg. 2019: s. 99. Samferdselsdepartementet kjenner utover dette ikke selv til slik delegert myndighet, men ber om høringsinstansenes innspill dersom det er gitt.

Etter departementets vurdering ligger kompetansehjemmelen allerede i loven, men det er behov for å formalisere hvordan tildelingen gjennomføres på. Departementet foreslår derfor at tildelingen av myndighet for kommunen og lokal politimyndighet til å fastsette trafikkregulerende tiltak blir gjort i forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6. Myndigheten til å delegere slik myndighet til Statens vegvesen foreslås videreført, da Statens vegvesen er underliggende etat, underlagt departementets instruksjonsmyndighet.

3.3.1.2 § 5 Skiltregler

Gjeldende rett

Vegtrafikkloven § 5 inneholder regler om skilt mv., og andre ledd lyder:

Departementet gir regler om offentlige trafikkskilt, signaler og oppmerkinger, herunder om hvilke myndigheter som kan treffe vedtak om oppsetting og oppmerking. Myndighet til å treffe vedtak om oppsetting og oppmerking kan også delegeres til kommuner.

Bestemmelsen gir Samferdselsdepartementet hjemmel til å gi regler om trafikkskilt mv., samt til å delegere avgjørelsesmyndighet om oppsetting og oppmerking til kommuner.

Vurderinger og forslag

Tidligere hadde vegsjefen og politimesteren lokal skiltmyndighet, og kommunene hadde en viss myndighet for kommunale veger. I forarbeidene til bestemmelsen (Ot.prp. nr. 61 (1989–1990) s. 5) ble det vist til at Stortinget hadde etterlyst økt skiltmyndighet til kommunene, blant annet på parkeringsområdet, og at kommunenes ansvar for areal- og trafikkplanlegging kunne tilsi behov for bruk av skilt. På denne bakgrunn mente Samferdselsdepartementet at større kommuner med god trafikkteknisk kompetanse etter søknad burde kunne gis slik skiltmyndighet. Hvordan kommunene skulle få og utøve slik skiltmyndighet skulle reguleres nærmere i skiltforskriftene.

Nærmere regler om skilt, signaler og oppmerking er i dag gitt i forskrift 7. oktober 2005 nr. 1219 om offentlige trafikkskilt, vegoppmerking, trafikklyssignaler og anvisninger (skiltforskriften). Skiltforskriften kapittel 13 inneholder regler om skiltmyndighet. Det følger av forskriften § 28 nr.1 andre ledd, at vedtaksmyndigheten, for kommunal veg, helt eller delvis kan delegeres til kommune eller politi med god trafikkteknisk kompetanse.

Vedtaksmyndigheten for kommunale veger er etter denne bestemmelsen delegert til følgende kommuner: Drammen, Oslo, Stavanger, Trondheim v/politiet, Bærum, Kongsberg og Tromsø.

Etter Samferdselsdepartementets vurdering følger kompetansehjemmelen i loven, men gjennomgangen har vist at det er hensiktsmessig å nærmere regulere måten myndighetstildelingen gjennomføres på. Dette vil også gjøre oppgavetildelingen mer tilgjengelig. Departementet mener det er hensiktsmessig at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at myndighetstildelingen til kommunen til å treffe vedtak om oppsetting og oppmerking blir gjort i forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6. Skiltforskriften § 28 gir nærmere detaljregler om kompetansen til skiltmyndigheten.

I tillegg foreslås å lovfeste *mulighet* til å gi skiltmyndighet også til fylkeskommunen.

Bakgrunnen er at fylkeskommunen har overtatt forvaltningsansvaret for fylkesvei fra Statens vegvesen fra 1. januar 2020.

I arbeidet med å vurdere overføring av skiltmyndighet for fylkesveger fra Statens vegvesen til fylket, er det også behov for å endre vegtrafikkloven § 5 andre ledd, dvs. tilføye «fylkeskommunen» i siste punktum. Dette fordi det kan bli aktuelt å åpne for at myndighet kan tildeles fylkeskommuner med god trafikkteknisk kompetanse i skiltforskriften § 30 (jf. tilsvarende i § 28). Dette vil ikke nødvendigvis omfatte all skiltmyndighet. Forslaget innebærer ikke i seg selv materielle endringer i fylkeskommunenes oppgaver. Eventuell tildeling av myndighet vil bli vurdert senere ved endringer i skiltforskriften etter en offentlig høring.

3.3.1.3 § 6 Fartsregler

Gjeldende rett

Vegtrafikkloven § 6 inneholder fartsregler, og andre ledd lyder:

Dersom ikke annen fartsgrense er fastsatt ved offentlig trafikkskilt, må det i tettbygd strøk ikke kjøres fortere enn 50 km/t, og utenfor tettbygd strøk ikke fortere enn 80 km/t. Departementet kan delegerer til Statens vegvesen, politiet eller kommunen å avgjøre om et område skal regnes som tettbygd strøk etter denne lov, og kan fastsette grensene for det tettbygde strøk.

Bestemmelsen angir en generell fartsgrense i og utenfor tettbygd strøk når ikke annet er fastsatt. Bestemmelsen gir videre departementet hjemmel til å delegerer myndighet til Statens vegvesen, politiet og kommunen for å avgjøre om et område skal anses som et tettbygd strøk og til å fastsette grensene for det tettbygde strøk.

Vurderinger og forslag

I forarbeidene til bestemmelsen viser Samferdselsdepartementet til at kommunene, etter delegering fra departementet, bør få muligheten til å avgjøre hva slags område som regnes som tettbygd strøk. Hvordan delegeringen skulle gis, ble ikke vurdert i forarbeidene.

Nærmere detaljregler om hvem som har myndighet til å avgjøre om et område skal regnes som et tettbygd strøk og til å angi grensene for det tettbygde strøket er videre fastsatt i skiltforskriften § 26 nr. 2.

Etter Samferdselsdepartementets vurdering følger kompetansehjemmelen allerede i loven, men gjennomgangen har vist at det er hensiktsmessig å nærmere regulere måten myndighetstildelingen gjennomføres på. Departementet mener det er hensiktsmessig at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at myndighetstildelingen til kommunen og politi om å avgjøre om et område skal regnes som tettbygd strøk og til å fastsette grensene for det tettbygde strøk, gjøres i forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6. Mulighet til delegering til Statens vegvesen foreslås videreført, da Statens vegvesen er en underliggende etat underlagt departementets instruksjonsmyndighet. Dette er ikke til hinder for at myndighetstildeling også til Statens vegvesen skjer i forskrift, slik det i stor grad allerede gjøres. Nærmere detaljregulering av myndighetstildeling er gjort i skiltforskriften § 26 nr. 2, som nevnt over.

3.3.1.4 § 31a Gebyr for parkeringsovertredelser og visse andre overtredelser

Gjeldende rett

Vegtrafikkloven § 31a inneholder regler om ileggelse av gebyr for parkeringsovertredelser mv., og bestemmelsens første og andre ledd lyder:

Gebyr etter § 31 ilegges av politiet. Kongen kan gi andre offentlige organer tilsvarende gebyrmyndighet.

Kongen kan, etter at uttalelse er innhentet fra vedkommende politimester, bestemme at slik myndighet som etter denne paragraf er tillagt politiet også skal kunne utøves av kommunen. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av slike ordninger og kan bestemme hvordan kommunalt oppkrevde gebyrer skal brukes.

Bestemmelsens andre ledd første punktum angir en hjemmel til å gi kommunen gebyrmyndighet for parkeringsovertredelser.

Vurderinger og forslag

Mange kommuner har blitt tildelt myndighet til å ilegge parkeringsgebyr etter denne bestemmelsen. I forskrift 18. mars 2016 nr. 261 om offentlig parkeringsgebyr § 3 gis nærmere regler om kommunens håndhevingsmyndighet for parkeringsovertredelser på offentlig veg. Forskriftens virkeområde avgrenses mot kontroll sanksjon etter forskrift om vilkårparkering for allmenheten og håndheving av private parkeringsreguleringer. Etter forskriftens tredje ledd omfatter myndigheten – når denne er tildelt kommunen – hele kommunen og alle typer stans- og parkeringsovertredelser som kan medføre gebyr.

Etter Samferdselsdepartementets vurdering følger kompetanse hjemmelen allerede i loven i tillegg til detaljerte regler i parkeringsforskriften. Gjennomgangen har likevel vist at det også her er hensiktsmessig å regulere nærmere måten myndighetstildelingen gjennomføres på. Departementet mener det er hensiktsmessig at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at tildelingen av gebyrmyndighet til kommunen, gjøres i forskrift.

Samferdselsdepartementet kjenner til at det er blitt gitt om lag 100 delegeringsvedtak til kommunene etter parkeringsforskriften § 3 og § 9, jf. vegtrafikkloven § 31a. Så langt departementet kjenner til er følgende kommuner blitt tildelt myndighet til gebyr og fjerning

etter disse bestemmelsene; Alstahaug, Alta, Arendal, Asker, Bergen, Bodø, Brønnøy, Bærum, Drammen, Elverum, Eigersund, Enebakk, Farsund, Fauske, Flakstad, Flekkefjord, Florø, Fredrikstad, Frogn, Færder, Gjøvik, Grimstad, Halden, Hamar, Hammerfest, Hareid, Harstad, Haugesund, Holmestrand, Horten, Hurum, Indre Østfold, Herøy, Hvaler, Karmøy, Kinn, Kongsberg, Kongsvinger, Kragerø, Kristiansand, Larvik, Levanger, Lillehammer, Lillesand, Lillestrøm, Lindesnes, Luster, Lørenskog, Malvik, Molde, Moskenes, Moss, Namsos, Nedre Eiker, Nordre Follo, Narvik, Nesodden, Nordkapp, Notodden, Os, Oslo, Porsgrunn, Rana, Rauma, Ringerike, Risør, Rælingen, Røros, Røyken, Sandefjord, Sandnes, Sarpsborg, Selbu, Senja, Skien, Sola, Sogndal, Stavanger, Steinkjer, Stjørdal, Stord, Stranda, Sør-Varanger, Time, Tromsø, Trondheim, Tvedestrand, Tønsberg, Ullensaker, Vadsø, Vefsn, Vennesla, Vinje, Voss, Vågan, Ålesund, og Ås kommune. Departementet ber om høringsinstansenes innspill på om det eventuelt foreligger flere delegeringsvedtak etter denne hjemmelen.

3.3.1.5 § 37 Fjerning og forvaring av kjøretøy m.m.

Gjeldende rett

Vegtrafikkloven § 37 inneholder regler om fjerning og forvaring av kjøretøy, og bestemmelsens fjerde ledd lyder:

Kongen kan, etter at uttalelse innhentet fra vedkommende politimester, bestemme at myndighet etter første ledd også skal kunne utøves av kommunen.

Bestemmelsen angir hjemmel for å gi kommunen myndighet til å fjerne eller ta i forvaring kjøretøy som er plassert i strid med bestemmelsene i eller i medhold av vegtrafikkloven, som er plassert slik at det hindrer trafikken, snøbrøyting mv., eller som er plassert på en eiendom som er til skade eller ulempe for eier eller bruker eller mot dennes forbud.

Delegeringsvedtakene etter § 31a, jf. punkt 3.3.1.4 over, gjelder for nesten alle aktuelle kommuner også fjerning, da adgang til fjerning er en naturlig del av effektiv kommunal parkeringshåndheving.

Vurderinger og forslag

Bestemmelsen har sammenheng med hjemmelen i vegtrafikkloven § 31a om tildeling av gebyrmyndighet til kommunene. Regelen var ment å gjelde kommunene sin hjemmel til å

fjerne kjøretøy som er parkert i strid med «reglane om bustadsone eller avgiftsparkering.» I forbindelse med lovendringen i 2015 ble fjerning av kjøretøy innenfor ordningen med vilkårsparkering regulert i § 8, og reglene om fjerning av kjøretøy var derfor ikke lenger nødvendig etter denne bestemmelsen. Retten til å fjerne og ta i forvaring kjøretøy i § 37 omfatter derfor primært kommunenes gebyrhåndheving.

Etter Samferdselsdepartementets vurdering følger kompetansehjemmelen allerede i loven, men gjennomgangen har vist at det er hensiktsmessig å regulere nærmere måten myndighetstildelingen gjennomføres på. Samferdselsdepartementet mener det er hensiktsmessig at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at tildelingen av myndighet til kommunen til å fjerne eller ta i forvaring kjøretøy, gjøres i forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6.

3.3.2 Veglova med forskrifter

3.3.2.1 Gjeldende rett

Veglova er rammeloven som regulerer de offentlige vegene i Norge og myndighetene som har ansvaret for de offentlige vegene – vegstyresmaktene. Vegstyresmaktene er nærmere regulert i lovens kapittel II. I § 9, jf. § 1, der det offentlige vegnettet deles inn i tre typer veger: riksveger, fylkesveger og kommunale veger. I henhold til veglova § 9 er Vegdirektoratet «sentralstyremakt» for riksveiene, fylkeskommunene er «vegstyremakt» (vegmyndighet) for fylkesveiene og kommunene er vegstyremakt for de kommunale vegene. Myndigheten som «sentralstyremakt» og «vegstyremakt» innebærer at de respektive offentlige myndighetene har ansvaret for bl.a. å planlegge, bygge, forvalte, drifte og vedlikeholde de offentlige vegene iht. bestemmelsene i veglova og forskrifter til veglova.

Gjeldende bestemmelse om tildeling av vegmyndighet i veglova § 9 trådte i kraft henholdsvis 1. januar 2017 og 1. januar 2020 i forbindelse med regionreformen.

Fram til 1. januar 2020 ble det administrative arbeidet med riksvegene og fylkesvegene utført av Statens vegvesen i henhold til §§ 10 og 19. Denne organiseringen var beskrevet som «sams vegadministrasjon» i veglova. Ved regionreformen i 2020 ble fylkesvegadministrasjonen overført fra Statens vegvesen til fylkeskommunene. I Prop. 79 L (2018–2019) om overføring av fylkesvegadministrasjon heter det:

«Veglova § 9 første ledd fjerde og femte punktum og § 9 andre, tredje og fjerde punktum gir vegstyresmaktene over riksvei og fylkesvei adgang til å delegere myndighet til hverandre og til kommunen, jf. § 9 tredje ledd. Endringene i bestemmelsene innebærer visse forenklinger samtidig som at myndighet som tidligere er lagt til regionvegkontoret nå legges til Statens vegvesen for riksveiene og til fylkeskommunen for fylkesveiene. I § 9 første ledd slås bestemmelsene i fjerde og femte ledd sammen til et nytt fjerde punktum, som gir Statens vegvesen, etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, myndighet til å delegere styresmakt til fylkeskommunen og kommunen. Delegasjonsbestemmelsen gir slik den er formulert, en vid adgang for Statens vegvesen til å delegere myndighet fra etaten til fylkeskommunal eller kommunal vegmyndighet. I andre ledd slås andre, tredje og fjerde punktum sammen til et nytt andre punktum, som gir fylkeskommunen myndighet til å delegere styresmakt til Statens vegvesen og kommunen. Nytt første ledd fjerde punktum er ment å ivareta behovet for delegasjon fra Statens vegvesen til fylkeskommunene og kommunene, mens nytt andre ledd andre punktum opprettholder en vid adgang for fylkeskommunen å delegere styresmakt til Statens vegvesen og kommunen».

Gjeldende § 9 første og andre ledd viderefører i prinsippet de delegeringsadgangene som fulgte av tidligere lovtekst. Veglova har hatt delegeringshjemler i §§ 9 og 10 siden den ble vedtatt i 1963. Disse hjemlene har hatt forskjellig utforming avhengig av hvordan benevnelsen av myndighetsorganene har vært fastsatt. Delegeringshjemlene var også utformet med tanke på sams vegadministrasjon for riks- og fylkesveger. Tidligere bruk av denne delegeringsadgangen må derfor ses i denne sammenhengen.

Som følge av overføringen av fylkesvegadministrasjonen fra Statens vegvesen til fylkeskommunene falt hjemmelen for fylkeskommunen til å delegere myndighet til de felles regionvegkontorene bort. Fylkeskommunene delegerte i alle år styremakt til vegsjefene, fra 1996 benevnt «vegkontor» og fra 2003 «regionvegkontor». Hjemmelen for fylkeskommunene har vært brukt fra loven trådte i kraft 1. januar 1964 og fram til 1. januar 2020. Veglova hadde også i tillegg før 1. januar 2020 hjemler som la myndighet på fylkesveger direkte til regionvegkontorene som del av sams vegadministrasjon.

Veglova § 9 første ledd fjerde setning og andre ledd andre setning gjelder delegering av «styremakt» som omfatter noe mer enn å fatte enkeltvedtak med hjemmel i veglova eller i tilhørende forskrifter. Lovens begrep «styremakt» er ikke nærmere definert i veglova. Ut fra de øvrige bestemmelsene i veglova må det legges til grunn at det i begrepet «styremakt» ligger totalansvar for de vegene som faller under vedkommende vegmyndighets ansvar. Dette totalansvaret regnes i praksis å omfatte både det å være eier av vegene, ha ansvaret for å forvalte vegene overfor brukerne av vegene og vegenes omgivelser, og ha ansvaret for å utføre drift, vedlikehold og tiltak for utbygging eller utbedring av vegene, ut fra samfunnets behov. Videre gir veglova de respektive vegmyndighetene etter lovens § 9 hjemmel til å fatte enkeltvedtak etter forvaltningsloven, jf. blant annet veglova kap. V, VI og VII, og foreta andre disposisjoner som er nødvendige for å ivareta ansvaret som vegmyndighet.

I forskriftene til veglova er det ikke gitt egne bestemmelser om Statens vegvesens arbeid som delegerer vegstyresmakt til fylkeskommunene eller kommunene.

3.3.2.2 Vurderinger og forslag

Etter Samferdselsdepartementets vurdering følger kompetansehjemmelen allerede av veglova § 9, men gjennomgangen har vist at det er hensiktsmessig å nærmere regulere måten tildelingen av vegstyresmakt gjennomføres på. Etter departementets vurdering bør det i § 9 andre ledd innføres et krav om at tildelingen av myndighet til fylkeskommune eller kommune gjøres i forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6.

3.4 Landbruks- og matdepartementet

3.4.1 Konesjonsloven med forskrifter

3.4.1.1 Gjeldende rett

I konsesjonsloven er myndigheten etter § 2 første ledd første punktum lagt til Kongen. Kongens myndighet er i Kronprinsregentens resolusjon 28. november 2003 lagt til Landbruksdepartementet. Det går uttrykkelig fram av § 2 første ledd andre punktum at Kongens myndighet kan overføres til kommunen.

Kommunen har fått overført myndighet til å avgjøre saker etter loven med hjemmel i forskrift 2003-12-08-1479 om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren,

Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova. Det går fram av forskriften at kommunen avgjør saker etter bl.a.

konsesjonsloven der avgjørelsesmyndigheten etter forskriften § 3 til § 5 ikke er lagt til andre organer. Unntakene fra kommunens avgjørelsesmyndighet i forskriften §§ 3 til 5 er:

- ved begjæring om tvangssalg gjennom namsmyndighetene jf. konsesjonsloven § 19 første og andre ledd,
- ved vedtak om bortfall av rettigheter etter konsesjonsloven § 19 andre ledd, jf. § 3 og § 18,
- ved vedtak om tvangsmulkt etter konsesjonsloven § 16,
- vedtak om å gjøre unntak fra konsesjonsplikt jf. konsesjonsloven § 2 tredje ledd andre punktum, og
- kontroll med at konsesjonsvilkår overholdes etter § 17 hvor overtredelsen gjelder vilkår som er tilrådd fastsatt av Direktoratet for mineralforvaltning, jf. konsesjonsloven § 17 andre ledd.

Kommunen er ikke gitt hjemmel til å fastsette forskrifter, heller ikke lokale forskrifter om nedsatt konsesjonsgrense, eller forskrift om saksbehandlingsgebyr.

Det går fram av forskriften at kommunen ikke kan avgjøre saker der kommunen selv erverver, eier eller overdrar eiendommen, eller har annen tilknytning til den. I slike tilfeller skal saken sendes til avgjørelse hos klageorganet etter vanlig saksforberedelse i tråd med egen forskrift om saksbehandlingen. Gjelder saken en eiendom som ligger i flere kommuner, skal den kommunen der hoveddelen av eiendommen ligger, avgjøre saken etter at det er innhentet uttalelse fra den eller de andre kommunene der eiendommen ligger. Denne unntaksregelen er nærmere beskrevet i rundskriv M-1/2021 punkt 8.1. Det er der videre vist til at konsesjonsgebyret skal betales til den kommunen der hoveddelen av eiendommen ligger, og at hva som utgjør «hoveddelen» av en eiendom hovedsakelig må avgjøres ut fra hvor driftssenteret på eiendommen ligger. Det er dessuten vist til at hvis det oppstår uenighet mellom kommuner om hvilken kommune hoveddelen av eiendommen ligger i, avgjøres spørsmålet av statsforvalteren.

Forskriften § 8 fastsetter at kommunens avgjørelser kan påklages til Statsforvalteren.

Nærmere om oppgavefordelingen i lov og forskrift

Konsesjonsloven § 2 gir hjemmel for oppgavefordelingen mer generelt, dvs. oppgavene legges til Kongen (men også noen steder til departementet).

Boks 1 gir oversikt over bestemmelser i konsesjonsloven som fastsetter oppgaver og hvem som har myndighet etter bestemmelsene.

Boks 1. Bestemmelser i konsesjonsloven som fastsetter oppgaver og myndighet

- § 2: Gi eller avslå konsesjon. Myndigheten ligger til kommunen.
- § 2: Gjøre unntak fra konsesjonsplikt. Myndigheten ligger til Landbruksdirektoratet, jf. forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 2: Fastsette forskrift om unntak fra konsesjonsplikt. Myndigheten ligger til departementet.
- § 5 nr. 5: Godkjenne en institusjon som kan få frist på 2 år for å selge eiendom videre etter å ha ervervet den på tvangssalg. Myndigheten ligger til departementet.
- § 7: Fastsette forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Myndigheten ligger til Landbruksdirektoratet.
- § 8: Fastsette forskrift om krav til opplysninger etter §§ 4, 5 og 7. Myndigheten ligger til departementet.
- § 12: Fastsette skjema for søknad om konsesjon, og gi nærmere regler om hvilke opplysninger og dokumenter som skal følge med en slik søknad. Myndigheten er fordelt mellom Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet.
- § 13 andre og tredje ledd: Fastsette frist for erververen til å søke konsesjon. Myndigheten ligger til kommunen.
- § 14: Fastsette forskrift som supplerer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven. Myndigheten ligger til departementet.
- § 16 (brudd på konsesjonsvilkår): Trekke konsesjonen tilbake samt fastsette frist for å sørge for at eiendommen overdras til noen som lovlig kan erverve den. Myndigheten er lagt til kommunen.
- § 16: Fastsette tvangsmulkt som påløper inntil forholdet er ordnet (statsforvalteren).
- § 17 første ledd tillegg kommunen og statsforvalteren en kontrolloppgave direkte i loven. Kontrollen gjelder at vilkår som er satt blir overholdt. Kommunen skal melde fra til statsforvalteren om brudd eller om det har skjedd erverv som mangler konsesjon etter loven.
- § 17 andre ledd: Kongen kan bestemme at noen andre skal gjøre oppgavene etter første ledd istedenfor eller i tillegg til statsforvalteren eller kommunen. Det er bestemt i forskrift om overføring av myndighet mv. at det er Direktoratet for mineralforvaltning i enkelte saker.

- § 19 første og andre ledd: Kreve tvangssalg. Myndigheten er lagt til statsforvalteren.
- § 19 andre ledd: Erklære rettigheter bortfalt. Myndigheten er lagt til kommunen.
- § 20: Gi tillatelse til å hugge i skogen eller gjøre tiltak som fører til forringelse av eiendommen før konsesjonsspørsmålet ikke er avgjort. Myndigheten ligger til departementet.

3.4.1.2 *Vurderinger og forslag*

Utgangspunktet for denne gjennomgangen er et ønske om å gjøre lovgivningen klarere enn i dag. Målet er at oppgavefordelingen mellom kommunale og statlige myndigheter ikke framstår som uklar eller vanskelig å finne fram i. Utgangspunktet er at tildeling av oppgaver til kommunene skal skje i lovs form, og at eventuelle detaljregler som utfyller bestemmelsene i loven skal gis i forskrift.

Ordlyden i konsesjonsloven § 2 gir ikke opplysning om hvordan departementet kan overføre myndighet til kommunen eller fylkeskommunen, dvs. det går ikke uttrykkelig fram av loven at eventuell overføring av en oppgave må gjøres ved en forskrift. For den som ikke fra før er kjent med konsesjonsloven, kan det medvirke til at det kan oppstå misforståelser om hvilke rammer oppgavefordelingen skjer innenfor. Lovene kan bli klarere på dette punktet.

Landbruks- og matdepartementet foreslår derfor en endring i loven som tydeliggjør at overføring av oppgaver til kommunen eller fylkeskommunen må gjøres gjennom forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6.

Opgavene som ligger til kommunen er samlet i forskrift 2003-12-08-1479 om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova. Siden oppgavene er plassert i en forskrift, legger Landbruks- og matdepartementet til grunn at gjeldende løsning oppfyller de målene som er satt for denne særlovjennomgangen.

Løsningen gir dessuten brukerne av loven en helhetlig oversikt over hvem som avgjør sakene. Den er godt innarbeidet både overfor borgerne, kommunene, statsforvalterne mv., og løsningen har vært stabil i over 20 år. Landbruks- og matdepartementet har ikke mottatt noen henvendelser om at løsningen er lite brukervennlig i den tiden den har fungert.

Landbruks- og matdepartementet ser at en alternativ løsning kan være at konsesjonsloven § 2 uttrykkelig nevner alle oppgaver i loven som ligger til kommunene. Loven må da også angi

hvem som er klageinstans fordi det ikke er kommunens eget klageorgan. Loven må dessuten angi unntakene fra avgjørelsesmyndigheten, som i dag gjelder hvor kommunen har en særlig tilknytning til eiendommen saken gjelder. Statsforvalteren og Landbruksdirektoratets oppgaver og rolle vil på den annen side måtte nedfelles i forskrifts form, slik som i dag. Brukerne av loven vil med en slik alternativ løsning ikke få en helhetlig oversikt over oppgavefordelingen. Det er etter dette ikke grunn til å tro at det kan oppnås fordeler ved eventuelt å gjøre slike endringer, sammenlignet med gjeldende ordning.

En måte å gjøre forskriften tydeligere på er at de enkelte oppgavene til kommunen nevnes uttrykkelig i forskriften § 1. Forskriften kan etter departementets syn bli klarere på dette punktet uten at det bryter med den eksisterende lovtekniske løsningen, eller endrer oppgavefordelingen mellom de instansene som har oppgaver som landbruksmyndighet etter de to lovene.

Forskriften kan også bli klarere ved at det fastsettes i forskriften at ved uenighet mellom kommuner om hvilken kommune hoveddelen av eiendommen ligger i, skal avgjørelsen tas av statsforvalteren.

Landbruks- og matdepartementet foreslår endringer i forskriften i tråd med dette, se punkt 7 om forslag til forskriftsendringer.

3.4.2 Skogbrukslova med forskrifter

3.4.2.1 Gjeldende rett

Skogbrukslova § 3 første ledd fastsetter hvem som er skogbruksmyndighet. Landbruks- og matdepartementet er etter loven den øverste skogbruksmyndigheten, og kan med hjemmel i § 3 overføre myndighet til andre forvaltningsorganer. Statsforvalteren, fylkeskommunen og kommunen har den myndigheten som er fastsatt i loven, av forskrifter fastsatt av departementet og i andre avgjørelser om å overføre myndighet.

§ 3 andre ledd fastsetter at hvis saken krever samordning over kommunegrenser, eller viktige nasjonale hensyn tilsier det, kan oppgaver som i eller i medhold av loven er lagt til kommunen behandles av departementet eller annen skogbruksmyndighet.

Nærmere om oppgavefordelingen i lov og forskrift

Utgangspunktet i loven er at kommunens oppgaver er fastsatt direkte i den enkelte lovbestemmelse. Kommunen kan imidlertid også gjennom forskrift tildeles oppgaver. Boks 2 gir en oversikt over bestemmelser i skogbrukslova som fastsetter konkrete oppgaver og hvem som har myndighet etter bestemmelsene.

Boks 2. Bestemmelser i skogbruksloven som fastsetter oppgaver

- § 5 tredje ledd: Pålegg om gjennomføring av skogregistreringer og utarbeide ressursoversikt. Ligger til kommunen i loven. Departementet kan gi forskrift om skogregistreringer.
- § 6 tredje ledd: Kommunen kan pålegge foryngelsestiltak, og evt. sørge for at tiltakene blir utført for skogeiers regning.
- § 6 fjerde ledd: Kommunen kan nekte skogeier å plante i skogløse områder mv.
- § 6 sjette ledd: Departementet kan gi nærmere forskrift om foryngelse mv, jf. femte ledd.
- § 7 første ledd: Bygging og ombygging av veg til skogsbilformål krever tillatelse fra kommunen.
- § 7 tredje ledd: Departementet kan gi forskrift om planlegging, godkjenning og bygging mv.
- § 8 første og andre ledd: Hogst og måling, kommunen kan pålegge oppretting av kjøreskader mv., nekte hogst som er i strid med loven eller stille vilkår om hvordan hogsten skal gjennomføres.
- § 8 tredje ledd: Departementet kan gi forskrift om registrering og oppgaveplikt knyttet til måling.
- § 9 første og andre ledd: Kommunen skal sette i gang forebyggende tiltak mot insekt eller soppangrep, og vurdere om det er behov for å regulere bestanden av hjortevilt.
- § 9 første ledd tredje punktum: Departementet kan fastsette forskrift.
- § 10: Ved vesentlig skade på skogen kan kommunen pålegge skogeieren å sette i verk nødvendige tiltak. Blir ikke fristen for tiltak overholdt skal kommunen sørge for å gjennomføre tiltaket for skogeiers regning.
- § 11: Kommunen eller en annen skogbruksmyndighet kan vedta meldeplikt for tiltak skogeierne gjør.
- § 12 første ledd: Statsforvalteren kan gi forskrift om at skog skal være vernskog.
- § 12 tredje ledd: Kommunen skal varsle skogeierne om vedtak om vernskog, og skal kunngjøre vedtaket i de avisene kommunen ellers benytter til kunngjøring.
- § 13: Departementet kan ved forskrift legge strengere restriksjoner på skogbehandlingen i skogområde av særlig miljøverdi.
- § 14 tredje ledd: Statsforvalteren kan frita en skogeier fra plikten til å innbetale til skogfond.
- § 14 femte ledd: Departementet kan gi forskrift om ordningen med skogfond og fastsette hvor stor fondsavsettingen skal være.
- § 14 sjette ledd: Kommunen krever inn innbetaling til skogfond.

- § 15 første ledd: Kommunen avgjør om midler fra skogfond kan overføres til annen skog som skogeier har.
- § 15 andre ledd, § 16, 17, 18 og 19: Departementet kan gi nærmere forskrifter om skogfondet.
- § 20: Kommunen er tilsynsmyndighet etter loven. Departementet kan gi forskrift om kommunenes rapportering og resultatkontroll.
- § 21: Bestemmelse i loven om at klage over kommunens vedtak går til statsforvalteren, og at departementet bestemmer hvem som avgjør en klage over Statsforvalterens eller fylkeskommunens vedtak.
- § 23: kommunen kan pålegge skogeier tvangsmulkt.

Kommunen er etter dette tillagt myndighet etter skogbrukslova §§ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 20 og 23.

Det er fastsatt fire sentrale forskrifter med hjemmel i loven:

- FOR-2006-06-07-593 Forskrift om berekraftig skogbruk
- FOR-2015-05-28-550 Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier
- FOR-2015-04-24-403 Forskrift om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse i Norge
- FOR-2006-07-03-881 Forskrift om skogfond o.a

Med unntak av omsetningsforskriften hvor kommunen ikke har oppgaver, er kommunens oppgaver direkte nevnt i alle forskriftene.

Det er også fastsatt lokale forskrifter med hjemmel i loven. Dette gjelder forskrifter om hogst, vernskog, og forskrift om særlige regler for skogsdrift i Oslo og nærliggende kommuner:

- FOR-2010-02-18-210 Forskrift om meldeplikt ved hogst av yngre barskog, Levanger og Verdal kommuner, Nord-Trøndelag
- FOR-2016-06-22-748 Forskrift om vernskog, Telemark
- FOR-2018-08-03-1238 Forskrift om vernskog, Hedmark
- FOR-2021-09-10-2698 Forskrift om skogbehandling og skogsdrift i Oslo og nærliggjande kommunar, Asker, Bærum, Lier, Hole, Ringerike, Jevnaker, Lunner, Nittedal, Nannestad, Gjerdrum, Lillestrøm, Lørenskog, Rælingen, Enebakk, Nordre Follo og Indre Østfold kommuner, Oslo og Viken

3.4.2.2 *Vurderinger og forslag*

Utgangspunktet for denne høringen er et ønske om å gjøre lovgivningen klarere enn i dag. Målet er at oppgavefordelingen mellom kommunale og statlige myndigheter ikke framstår som uklar eller vanskelig å finne fram i. Utgangspunktet er at tildeling av oppgaver til kommunene skal skje i lovs form, og at eventuelle detaljregler som utfyller bestemmelsene i loven skal gis i forskrift.

Etter skogbrukslova § 3 første ledd andre punktum kan Landbruks- og matdepartementet også ved andre avgjørelser enn forskrift overføre oppgaver. Myndigheten er med gjeldende ordlyd ikke begrenset, dvs. at myndighet i prinsippet kan overføres til kommunen, uten at det skjer gjennom lov eller forskrift. Dette kan lede til misforståelser, og loven kan bli klarere på dette punktet. Landbruks- og matdepartementet foreslår derfor en endring i loven slik at det blir tydelig at overføring av oppgaver til kommunen eller fylkeskommunen må gjøres gjennom lov eller forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6.

3.4.3 Jordlova med forskrifter

3.4.3.1 *Gjeldende rett*

Det går fram av jordlova § 3 at ansvaret for behandlingen av landbrukssaker ligger til kommunen, statsforvalteren og fylkeskommunen. Det går videre fram at Landbruks- og matdepartementet kan gi nærmere bestemmelser om behandlingen av statlige landbrukssaker. Departementet kan også gi kommunen og fylkeskommunen myndighet til å uttale seg og avgjøre landbrukssaker.

Kommunen har fått overført myndighet til å avgjøre saker etter loven med hjemmel i forskrift 2003-12-08-1479 om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova.

Det går fram av forskriften at kommunen avgjør saker etter bl.a. jordlova der avgjørelsesmyndigheten etter forskriften § 3 til § 5 ikke er lagt til andre organer. Det er i § 3 nr. 4 gjort unntak fra overføringen til kommunen hvor spørsmålet er om en eiendom med flere matrikelnummer må regnes som en driftsenhet etter jordlova § 12 sjette ledd. Det er

også gjort unntak fra overføringen til kommunen angående tvangsgebyr etter jordlova § 20, jf. forskriften § 3 nr. 3

Kommunen er heller ikke gitt hjemmel til å fastsette forskrifter eller forskrift om saksbehandlingsgebyr.

Det går fram av forskriften at kommunen ikke kan avgjøre saker der kommunen selv erverver, eier eller overdrar eiendommen, eller har annen tilknytning til den. I slike tilfeller skal saken sendes til avgjørelse hos klageorganet etter vanlig saksforberedelse i tråd med egen forskrift om saksbehandlingen (forskrift 2003-12-08-1480). Gjelder saken en eiendom som ligger i flere kommuner, skal den kommunen der hoveddelen av eiendommen ligger avgjøre saken etter at det er innhentet uttalelse fra den eller de andre kommunene der eiendommen ligger.

Forskriften om overføring av myndighet til kommunene m.fl. § 8 fastsetter at kommunens avgjørelser kan påklages til statsforvalteren.

Nærmere om oppgavefordelingen i lov og forskrift

Utgangspunktet for dagens ordning er § 3, som gir hjemmel for oppgavefordelingen mer generelt. Innholdet i bestemmelsen innebærer at alle oppgaver i utgangspunktet ligger til Landbruks- og matdepartementet, og at departementet gjennom forskrift har lagt bestemte oppgaver videre til kommune, statsforvalter, fylkeskommune og Landbruksdirektoratet. Imidlertid er også kommunen i enkelte bestemmelser tillagt oppgaver direkte i loven, se §§ 6 og 19. Kommunen mottar dessuten kopi av leiekontrakt, jf. § 8.

Boks 3 gir en oversikt over bestemmelser i jordlova som fastsetter oppgaver og over hvem som har myndighet etter bestemmelsene. Oppgaver er også overført til kommunen i enkelte forskrifter som er omtalt etter figuren.

Boks 3. Bestemmelser i jordlova som fastsetter oppgaver og myndighet

- § 6: Kommunen og statsforvalteren skal etter gjeldende lov «arbeide ut planar for korleis jorda skal nyttast, hjelpa til med førebuing av grunnutnytingsplanar som vedkjem landbruket etter plan- og bygningslova og gjera det arbeidet som dei vert pålagde ved lov eller ved vedtak av departementet».

- § 8 andre ledd: Avtaler som fører til driftsmessig uheldige løsninger kan følges opp som brudd på driveplikt. Eieren må sende kopi av avtalen til kommunen, og kommunen er tillagt ansvar for å følge opp, jf. § 19.
- § 8 tredje ledd: Hvis departementet finner at jorda ikke blir drevet, kan eieren pålegges å leie jorda bort, at jorda skal tilplantes med skog eller pålegge tiltak av hensyn til kulturlandskapet. Kommunen har ansvar for å følge opp, jf. § 19.
- § 8 a: Departementet kan gi fritak fra driveplikt. Myndigheten er overført til kommunen gjennom forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 9 andre ledd: Departementet kan gi dispensasjon fra forbudet mot omdisponering. Myndigheten er overført til kommunen gjennom forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 9 femte ledd: Departementet kan påby at ulovlige anlegg eller byggverk blir tatt bort. Myndigheten er overført til kommunen gjennom forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 11: Forskriftshjemler om miljøforsvarlig drift, nydyrking og vei. Myndigheten til å gi forskrifter ligger til departementet. Forskriftshjemlene anses å være «statlige landbruksaker» jf. § 3 og som departementet kan fastsette forskrifter om som binder kommunen.
- § 12 første ledd: Dispensasjon fra delingsbestemmelsen. Avgjørelsesmyndigheten ligger til kommunen jf. forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 12 sjette ledd: Ta stilling til om en eiendom som har flere matrikkelenheter anses som en eiendom. Avgjørelsesmyndigheten ligger til statsforvalteren jf. forskrift om overføring av myndighet mv.
- § 12 niende ledd: Departementet kan gi forskrift om mulighet for å fradele mindre areal uten godkjenning i forbindelse med grensejustering etter matrikkeloven. Myndighet til å gi forskrift ligger til departementet, men det er ikke gitt slik forskrift.
- § 18: Forskrifter om tilskudd. Disse er holdt utenfor gjennomgangen.
- § 19: Tilsyn. Kommunen og statsforvalteren fører tilsyn med at reglene i §§ 8-12 holdes. Dette omfatter også tilsynsoppgaven som knyttes til forskrifter etter § 11.
- § 20: tvangsgebyr. Departementet kan pålegge den ansvarlige for brudd på reglene i §§ 8 til 12 et tvangsgebyr. Oppgaven ligger i dag til statsforvalteren.

Det er fastsatt tre sentrale forskrifter etter jordlova § 11:

- FOR-2003-07-04-951, Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav fastsatt etter § 11 første ledd. Forskriften er fastsatt av KLD, LMD og HOD.
- FOR-1997-05-02-423, Forskrift om nydyrking fastsatt etter § 11 andre ledd. Forskriften er fastsatt av LMD.
- FOR-2015-05-28-550, Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier. Kommunen er tillagt oppgaver direkte i forskriften. Forskriften

er fastsatt av LMD med hjemmel i jordlova § 11 og skogbrukslova § 7, men har nær sammenheng med byggesaksreglene i plan- og bygningsloven.

Lovdata viser at det per 17. januar 2023 var fastsatt 42 lokale forskrifter med hjemmel i § 11. En av disse forskriftene er fastsatt av statsforvalteren i Viken. Den er gitt med hjemmel i FOR-2020-12-21-3048, som gir statsforvalteren hjemmel til å fastsette forskrift som gjelder å fastsette regionale krav for å sikre miljøforsvarlig drift av jordbruksareal. De øvrige lokale forskriftene handler om tidspunktet for gjødselspredning, og de er fastsatt av det enkelte kommunestyret.

3.4.3.2 Vurderinger og forslag

Utgangspunktet for denne gjennomgangen er et ønske om å gjøre lovgivningen klarere enn i dag. Målet er at oppgavefordelingen mellom kommunale og statlige myndigheter ikke framstår som uklar eller vanskelig å finne fram i. Utgangspunktet er at tildeling av oppgaver til kommunene skal skje i lovs form, og at eventuelle detaljregler som utfyller bestemmelsene i loven skal gis i forskrift.

Ordlyden i jordlova § 3 tredje punktum gir ikke opplysning om hvordan departementet kan overføre myndighet til kommunen eller fylkeskommunen, dvs. det går ikke uttrykkelig fram av loven at eventuell overføring av en oppgave må gjøres ved en forskrift. For den som ikke fra før er kjent med jordlova, kan det medvirke til at det kan oppstå misforståelser om hvilke rammer oppgavefordelingen skjer innenfor. Loven kan bli klarere på dette punktet.

Landbruks- og matdepartementet foreslår derfor en endring i loven slik at det blir tydelig at overføring av oppgaver til kommunen eller fylkeskommunen må gjøres gjennom forskrift, se forslag til lovendringer i punkt 6.

Oppgavene som ligger til kommunen er, med unntak av oppgaver etter §§ 11, 6, 8 og 9, samlet i forskrift 2003-12-08-1479 om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova. Siden oppgavene er plassert i en forskrift, legger departementet til grunn at gjeldende løsning oppfyller de målene som er satt for denne særlovsgjennomgangen. Landbruks- og matdepartementet har i tilknytning til omtalen av konsesjonsloven over, foreslått at forskriften gjøres tydeligere ved at de enkelte oppgavene

til kommunen nevnes uttrykkelig i forskriften § 1. En tilsvarende løsning er aktuell etter jordloven. Forskriften kan etter Landbruks- og matdepartementet syn bli klarere på dette punktet uten at det bryter med den eksisterende lovtekniske løsningen, eller endrer oppgavefordelingen mellom de instansene som har oppgaver som landbruksmyndighet etter de to lovene.

Landbruks- og matdepartementet foreslår endringer i forskriften i tråd med dette, se punkt 7 om forslag til forskriftsendringer.

3.5 Olje- og energidepartementet

3.5.1 Vannressursloven med forskrifter

3.5.1.1 Gjeldende rett

Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) har som formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann.

Myndigheten etter de fleste bestemmelser i loven er lagt til «vassdragsmyndigheten». Det heter i § 64 første ledd at «Kongen fastsetter hvem som er vassdragsmyndighet og hvilken vassdragsmyndighet som kan treffe vedtak etter loven, og herunder legge oppgaver etter loven til kommuner». Det følger av § 64 siste ledd at Kongen kan gi enhver med myndighet etter loven instruks om hvordan myndigheten skal utøves og om delegering av den. Det presiseres i siste punktum at dette ikke gjelder i enkeltsaker som kommunen behandler etter andre ledd.

Ved kongelig resolusjon av 15. desember 2000 ble det i medhold av vannressursloven § 64 første ledd bestemt følgende om hvem som skal være vassdragsmyndighet:

1. *På riksnivå:* Kongen, Olje- og energidepartementet og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Helsedepartementet skal være vassdragsmyndighet i forhold til § 13 fjerde ledd. NGU skal være vassdragsmyndighet i forhold til § 46.
2. *På regionalt og lokalt nivå:* NVE, statsforvalteren, kommunen eller den departementet bestemmer.

Når det gjelder de enkelte bestemmelser, bestemte Kongen i resolusjonen av 15. desember 2000 at kommunen skal være vassdragsmyndighet etter §§ 7 og 16. Etter § 7 andre ledd kan kommunen gi pålegg om tiltak som vil gi bedre infiltrasjon i grunnen. Etter § 16 andre ledd tredje punktum kan kommunen sette et forbud fra grunneier mot motorisert ferdsel i vassdrag til side, dersom dette må anses som urimelig. Videre kan kommunen som vassdragsmyndighet etter siste punktum gi tillatelse til at det tas en rimelig avgift for ferdsel med motorfartøy.

Kommunen er ikke gitt myndighet som vassdragsmyndighet for noen andre bestemmelser i vannressursloven gjennom videredelegering.

De organisatoriske bestemmelsene om hvem som skal være vassdragsmyndighet fastsatt i den kongelige resolusjonen fra 2000, er vedtatt som forskrift, jf. forskrift av 15. desember 2000 nr. 1270.

For helhetens skyld kan også nevnes at kommunen er gitt myndighet direkte i loven for § 11 andre ledd og § 64 andre ledd. Etter § 11 andre ledd kan kommunen etter krav fra grunneier, tiltakshaver eller fagmyndighet fastsette bredden på vassdragsbeltet langs vassdrag. I § 64 andre ledd er det bestemt at kommunen treffer vedtak om konsesjon til vannkraftverk på inntil 1 MW installert effekt. Det følger videre av samme ledd at kommunen som konsesjonsmyndighet forvalter bestemmelsene om saksbehandling, omgjøring, retting og tvangsmulkt for disse anleggene. Bestemmelsen om at kommunen skal være konsesjonsmyndighet for mindre vannkraftverk kom inn i loven ved en lovendring i 2017.

3.5.1.2 Vurderinger og forslag

Hovedbegrunnelsen for ikke å angi myndighetsorgan etter de enkelte bestemmelser direkte i loven, var å legge til rette for differensierte løsninger basert på gradvis delegering av myndighet i takt med de enkelte organers kompetanse- og ressursoppbygging. I kongelig resolusjon av 15. desember 2000 som fastsetter hvem som er vassdragsmyndighet, ble det pekt på at det etter hvert som loven får virke i praksis vil bli lettere å vurdere i hvilken grad myndighet skal delegeres også til lavere nivåer, som fylkesmann (nå statsforvalter) og kommuner.

Loven er nå mer enn 20 år gammel, og det har ikke vært fremmet forslag eller vært vurdert som hensiktsmessig å legge mer myndighet til kommunene. Lovens formål om å legge til rette for fleksible og differensierte løsninger gjennom å bruke fellesbetegnelsen vassdragsmyndighet, vurderes derfor ikke lenger å dekke noe stort behov når det gjelder kommunens rolle.

I og med at formålet med særlovgjennomgangen ikke er å endre eksisterende oppgavefordeling, men å lov- eller forskriftsfeste oppgaver som allerede ligger til kommunene, er det kun aktuelt å vurdere lovfesting av kommunens myndighet etter §§ 7 og 16, samt hjemmelsbestemmelsen i § 64 om adgang til å legge myndighet til kommunen og til å instruere kommunen om utøving av sin myndighet etter loven.

Når det gjelder kommunens myndighet som vassdragsmyndighet etter vannressursloven § 7 vil et alternativ være å ta inn «kommunen» direkte i lovteksten. Etter Olje- og energidepartementets syn er det samtidig gode grunner til å beholde myndigheten etter denne bestemmelsen også hos vassdragsmyndigheten. I forbindelse med oppfølgingen av NOU 2015: 16 om overvann er det gjort endringer i plan- og bygningsloven (ny § 28-10), som legger myndighet til kommunen for håndtering av overvann i byggesaksbehandlingen. I denne sammenheng argumenterte NVE for at en bestemmelse om infiltrasjon i grunnen og tilhørende myndighet til NVE, også var ønskelig å beholde i vannressursloven. Begrunnelsen er at spørsmål om infiltrasjon i grunnen, står i nær sammenheng med det hydrologiske kretsløpet og NVEs myndighet som konsesjonsmyndighet for vassdrags- og grunnvannstiltak.

I forbindelse med endringer i plan- og bygningsloven som gjelder regler for håndtering av overvann i byggesaker mv., vil kommunen, med virkning fra 1.1.2024, få myndighet både for krav til byggetomta og ubebygde areal (kapittel 28) og for krav til eksisterende byggverk (kapittel 31). Disse nye hjemlene, i henholdsvis ny § 28-10 (håndtering av overvann) og ny § 31-14 (pålegg om tiltak mot overvann på bebygde eiendom), vil gi kommunen mer detaljerte og mer hensiktsmessig hjemmelsgrunnlag enn det som følger av dagens delegerte myndighet til kommunen etter vannressursloven § 7 andre ledd.

Olje- og energidepartementet mener at en hensiktsmessig og ryddig myndighetsfordeling mellom kommunen og NVE, bør være at kommunens myndighet til å pålegge tiltak for infiltrasjon i grunnen gis i medhold av de nye hjemlene i plan- og bygningsloven og NVEs myndighet følger av vannressursloven § 7. Et slikt skille vil følge ansvarsdelingen mellom kommunen som lokal byggesaksmyndighet og NVE som vassdragsmyndighet. Denne løsningen legger opp til en ryddigere arbeidsdeling mellom kommunen og NVE, enn alternativet hvor kommunen og NVE har delt myndighet etter vannressursloven § 7 andre ledd. Delt myndighet etter vannressursloven § 7 andre ledd med uklart grensesnitt kan føre til enten overlappende bruk av hjemmelen, eller at begge myndigheter avstår fra å bruke den.

På dette grunnlag mener Olje- og energidepartementet at man bør beholde dagens ordlyd i vannressursloven § 7 andre ledd om at det er «vassdragsmyndigheten» som kan pålegge infiltrasjon i grunnen, og at det bør gjøres endringer i forskrift til vannressursloven som bestemmer hvem som er vassdragsmyndighet etter de ulike bestemmelsene i loven ved at kommunen ikke lenger skal være vassdragsmyndighet etter § 7 andre ledd.

Når det gjelder kommunens myndighet som vassdragsmyndighet etter vannressursloven § 16 om allmennhetens rådighet over vassdrag, kan det tenkes to mulige løsninger. Den ene løsningen er å erstatte «vassdragsmyndighet» med «kommunen» i andre ledd tredje og fjerde punktum. Den andre løsningen kan være å overføre dette ansvaret og myndigheten til lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Etter Olje- og energidepartementets syn hører kommunens myndighet om bruk av vassdrag til motorisert ferdsel og adgangen til å ta en avgift for slik ferdsel, bedre hjemme i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Kommunen har allerede i dag myndighet etter denne loven. Friluftsløven § 6 om ferdsel på sjøen og i vassdrag viser både til vannressursloven og motorferdselloven. Selv om en lovteknisk bedre løsning ville vært å overføre bestemmelsene kommunen i dag har myndighet etter i vannressursloven § 16 andre ledd til lov om motorferdsels i utmark og vassdrag, har Olje- og energidepartementet lagt vekt på at formålet med denne særlovgjennomgangen ikke er å gjøre større endringer. Olje- og energidepartementet foreslår å endre § 16 andre ledd slik at «kommunen» skrives inn i ordlyden i andre ledd tredje og fjerde punktum.

For å følge opp hovedformålet med lovarbeidet, må det gjøres endringer i vannressursloven § 64 første og fjerde ledd. Første ledd gir Kongen adgang til å legge myndighet til kommuner.

Fjerde ledd gir Kongen adgang til å gi enhver med myndighet etter loven instruks om hvordan myndigheten skal utøves og om delegering av den. I første ledd foreslår Olje- og energidepartementet at siste leddsetning i første ledd første punktum «herunder legges oppgaver etter loven til kommuner» oppheves. Dette vil bety at myndighet ikke lenger kan legges til kommuner ved Kongens vedtak, men må følge av loven eller av forskrift til loven.

Gjeldende delegeringsvedtak og forskrift om hvem som skal være vassdragsmyndighet (FOR-12-15-1270) vil bli oppdatert ved at kommunen tas ut i opplistingen av hvem som er vassdragsmyndighet på regionalt og lokalt nivå hva gjelder de aktuelle bestemmelsene. Dette vil skje i en egen prosess.

Det må videre gjøres en endring i § 64 fjerde ledd for å sikre at statlige myndigheter ikke skal kunne instruere kommuner om sin utøvelse av myndighet, der kommunen er tillagt myndighet direkte i loven.

3.6 Kultur- og likestillingsdepartementet

3.6.1 Pengespilloven med forskrifter

3.6.1.1 Gjeldende rett

Lov 18. mars nr. 12 om pengespill (pengespilloven) har et tredelt formål:

- a. å forbygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill
- b. å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte
- c. å legge til rette for at overskudd fra pengespill går til ikke-fortjenestebaserte formål

Pengespilloven § 12 regulerer fordelingen av Norsk Tippings overskudd (spillemidler).

Bestemmelsens første ledd angir til hvilke formål overskuddet skal fordeles. I første ledd nr. 5 fastsettes hvor stor andel av Norsk Tipping sitt overskudd som skal tilfalle henholdsvis idrettsformål, kulturformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Fylkeskommunene har i dag oppgaver knyttet til fordelingen av spillemidler til idretts- og kulturformål, jf. § 12 første ledd nr. 5.

Bestemmelsens andre ledd gir hjemmel for at departementet kan gi forskrift om fordelingen etter første ledd.

Forskrift 12. mai 2022 nr. 2122 om fordeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål regulerer den nærmere fordelingen av spillemidler til idrettsformål. Forskriften § 2 fastsetter at det er Kongen som fordeler andelen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål etter innstilling fra Kultur- og likestillingsdepartementet, og videre at Kultur- og likestillingsdepartementet kan delegere ansvaret for å fordele spillemidlene innenfor rammene av de enkelte idrettsformål fastsatt i forskriften.

Fylkeskommunene foretar fordelingen av de spillemidlene som årlig stilles til disposisjon for bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet i kommunene, i samsvar med Kultur- og likestillingsdepartementets *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet*. Kultur- og likestillingsdepartementet satte høsten 2022 i gang en omfattende gjennomgang av dagens tilskuddsordning for anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Målsettingen er å komme fram til en revidert tilskuddsordning som etter planen kan tre i kraft i 2024.

Videre forvaltes *Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg* av fylkeskommunene. Ordningen finansieres av spillemidler til kulturformål. Det innebærer at det er fylkeskommunen som mottar og behandler søknader i ordningen. Kommunene kan søke om tilskudd fra ordningen. Kultur- og likestillingsdepartementet fastsetter retningslinjer for fylkeskommunenes forvaltning av ordningen. Gjeldende retningslinjer ble fastsatt 1. januar 2019. Innenfor disse retningslinjene fastsetter den enkelte fylkeskommunen nærmere vilkår og krav til søknader. I regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025) *Rom for deltakelse* er ett av tiltakene at den desentraliserte ordningen for kulturbygg skal gjennomgås for å innhente kunnskap om ordningen virker i tråd med formålet.

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur hvert år. Lokale og regionale forløpere til ordningen oppsto på midten av 1990-tallet via enkeltstående kommunale og fylkeskommunale initiativ. I 2001 ble ordningen løftet inn på statsbudsjettet som en nasjonal kulturpolitisk satsing for elever i grunnskolen. DKS har siden dette vært et samarbeid mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, og alle fylkeskommunene og kommunene i landet. Fra 2003 ble den statlige finansieringen av ordningen gradvis overført til spillemidlene. Fra 2008 ble DKS-ordningen utvidet til også å gjelde videregående skole.

Kulturtanken – Den kulturelle skulesekken Norge har det nasjonale ansvaret for ordningen. Fylkeskommuner og kommuner har ansvar for forvaltning av midler regionalt og lokalt, og kan gjøre regionale og lokale prioriteringer for å ivareta og styrke bredden og mangfoldet av kunst- og kulturtilbud innenfor ordningen. Kultur- og likestillingsdepartementet fastsetter retningslinjer for midlene i ordningen gjennom tilskuddsbrev til Kulturtanken om spillemidler til DKS. Kulturtanken fordeler midlene videre gjennom tilskuddsbrev med føringer til fylkeskommunene og kommunene. Kulturtanken beregner et spesifisert beløp for fordeling til kommuner som er godkjent som direktekommuner. Direktekommuneordningen er en søknadsbasert ordning med løpende søknadsfrist etter kriterier fastsatt av Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Kulturtanken skal i dialog med fylkeskommunene følge opp og vurdere den årlige rapporteringen fra direktekommunene. Fylkeskommunen fordeler i utgangspunktet tilskudd til de resterende kommunene i sitt fylke etter en fast fordelingsmodell. Fylkeskommunen forvalter en tredel selv. Minst en tredel av midlene til grunnskolen fordeles videre til kommunene. Fylkeskommunen vedtar i dialog med kommunene fordeling av den siste tredelen slik det er mest hensiktsmessig i det enkelte fylket.

3.6.1.2 Vurderinger og forslag

Som det framgår over i punkt 3.6.1.1 har fylkeskommunene og kommunene i dag oppgaver ved fordeling av spillemidler til idretts- og kulturformål. Dette er oppgaver som fylkeskommunene og kommunene har hatt i mange år, og er en etablert praksis.

Pengespilloven § 12 gir departementet adgang til å gi forskrift om fordelingen av spillemidler til det enkelte overskuddsformål. Forskrift om fordeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål gir departementet, eller den departementet gir fullmakt, adgang til nærmere fordeling av midler innenfor idrettsformål. Videre framgår det av forskriften at Kultur- og likestillingsdepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser for tildeling av tilskudd.

Kultur- og likestillingsdepartementet vil formalisere dagens oppgavetildeling ved å foreslå et nytt tredje ledd i pengespilloven § 12, hvor det gis hjemmel til at departementet kan gi forskrift om bestemmelser som tillegger fylkeskommunene og kommunene ansvar for fordeling av spillemidler til formålene i § 12 første ledd nr. 5. Bestemmelsen fastsetter at

gjenværende overskuddsbeløp skal fordeles etter fastsatt prosentvis andel til idrettsformål, kulturformål og til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner. Dette vil etter departementets syn ivareta prinsippene for statlig styring av kommunesektoren og hensynene bak denne særlovgjennomgangen.

Oppgaver som allerede er tildelt lokal myndighet, vil så langt som mulig tas inn i forskrift. Kultur- og likestillingsdepartementet vil følge opp dette arbeidet i separate prosesser og forslag til nye forskrifter vil sendes på offentlig høring på vanlig måte. Dagens bestemmelser og retningslinjer vil være gjeldende fram til nye forskrifter trer i kraft.

Departementets forslag til nytt tredje ledd i pengespilloven § 12 åpner samtidig for at fylkeskommunen og kommunen kan tillegges oppgaver med forvaltning av spillemidler til andre klart avgrensede formål enn i dag. Dette vil uansett være begrenset til oppgaver knyttet til forvaltning av spillemidler (tilskuddsforvaltning) til nærmere definerte enkeltformål innenfor formålene som nevnt i pengespilloven § 12 første ledd nr. 5.

En eventuell beslutning om å tillegge fylkeskommunen og kommunen nye oppgaver med hjemmel i pengespilloven § 12 nytt tredje ledd skal gis i forskrift. Dette vil blant annet sikre at oppgavetildelingen skjer på grunnlag av en forsvarlig utredning av saken og at departementets forslag til formalisering av oppgavetildelingen gjennom forskriftsregulering sendes på offentlig høring i tråd med forvaltningslovens bestemmelser.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Formålet med særlovgjennomgangen er ikke å endre eksisterende oppgavefordelinger, men å lov- eller forskriftsfeste oppgaver som allerede ligger til kommunene. Forslagene til lov- og forskriftsendringer medfører derfor ikke økonomiske konsekvenser for kommuner og fylkeskommuner, ettersom de eksisterende oppgavefordelingene ikke endres.

I høringsnotatet foreslås det likevel et par mindre justeringer i oppgavetildelingene sammenlignet med gjeldende rett. Som det framgår under punkt 3.2.1.2, foreslår Klima- og miljødepartementet at kommunene får hjemmel til å bruke det virkemiddelet som følger av forurensningsloven § 24 andre ledd innenfor sitt myndighetsområde på avløp. På bakgrunn av at kommunen allerede er forurensningsmyndighet på avløp, vurderer Klima- og

miljødepartementet at tildeling av bruk av virkemiddelet i forurensningsloven § 24 andre ledd ikke vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunen.

Under punkt 3.5.1.2 foreslår Olje- og energidepartementet at kommunen ikke lenger skal ha myndigheten etter vannressursloven § 7. Kommunen vil i stedet få egne hjemler i plan- og bygningsloven for infiltrasjon i grunnen, og myndigheten etter vannressursloven § 7 legges til vassdragsmyndigheten ved NVE. Det er ikke kjent at bestemmelsen noen gang er blitt brukt av kommuner. Betydningen av bedre infiltrasjon i grunnen som aktuelt klimatilpasningstiltak kan gjøre bruken av bestemmelsen mer aktuell i framtiden. Oppfølging av bestemmelsen vil uansett være en ny oppgave for NVE som kan gi noen økte økonomiske og administrative konsekvenser for NVE. Eventuelle økte kostnader for NVE vil dekkes innenfor ordinære budsjetttrammer.

Under punkt 3.3.1 foreslår Samferdselsdepartementet å innføre en lovhjemmel til å gi forskrifter om overføring av skiltmyndighet til fylkeskommunen. Bakgrunnen er at fylkeskommunen har overtatt forvaltningsansvaret for fylkesvei fra Statens vegvesen fra 1. januar 2020. Det pågår et arbeid med å vurdere i hvilken grad fylkeskommunen bør få tildelt skiltmyndighet for fylkesvei, og departementet vurderer det som formålstjenlig å etablere en klar lovhjemmel for dette allerede nå. Spørsmålet om fylkeskommunen skal gis skiltmyndighet eller ikke, vil vurderes i en senere forskriftsprosess. Departementet vil vurdere de økonomiske og administrative konsekvensene for fylkeskommunene i forbindelse med dette forskriftsarbeidet.

Under punkt 3.6.1 viser Kultur- og likestillingsdepartementet til at det pågår en gjennomgang av tilskuddsordningen for spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Fylkeskommunene er i dag tildelt oppgaver ved forvaltning av ordningen. Når gjennomgangen er fullført, vil eksisterende oppgavetildeling forskriftsfestes. Dersom gjennomgangen fører til endringer i fylkeskommunens oppgaver, vil departementet vurdere de økonomiske og administrative konsekvensene for fylkeskommunene i forbindelse med dette forskriftsarbeidet.

Videre foreslår Kultur- og likestillingsdepartementet under punkt 3.6.2 å innføre en lovhjemmel til å gi fylkeskommuner og kommuner nye oppgaver ved forvaltning av

spillemidler til formålene som nevnt i pengespilloven § 12 første ledd nr. 5. Bestemmelsen fastsetter at gjenværende overskuddsbeløp skal fordeles etter fastsatt prosentvis andel til idrettsformål, kulturformål og til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner. Dersom dette blir aktuelt, vil nye oppgaver gis gjennom forskrift. Departementet vil vurdere økonomiske og administrative konsekvenser for fylkeskommunene og kommunene i forbindelse med et eventuelt senere forskriftsarbeid.

En administrativ konsekvens av å lov- eller forskriftsfeste oppgaver som tidligere har fulgt av delegeringsvedtak, er at staten ikke lenger vil kunne instruere kommunene om hvordan oppgavene skal utøves. Hvis oppgavene til kommunene skal endres, må dette dessuten skje gjennom lov- eller forskriftsendringer, og ikke gjennom endringer i delegeringsvedtak. Dette er i samsvar med lovkravet i kommuneloven § 2-1.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

5.1 Merknader til endringer i forurensningsloven

Til § 81:

Tilføyelsen av nytt andre punktum i *andre og tredje ledd* innebærer at Kongens myndighet etter bestemmelsen ikke gjelder for delegering av myndighet eller tildeling av gjøremål til kommunene. Dette må i stedet skje med hjemmel i ny § 82.

I *tredje ledd* er siste punktum om Kongens myndighet til å gi instruks til kommunene fjernet i tråd med føringene for særlovgjennomgangen. Henvisningen til § 84 fjernes fordi den ved en inkurie ikke ble endret da § 84 ble opphevet ved lov 21. juni 1996 nr. 36.

Til § 82:

Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen gjelder i stedet for § 81 for delegering av myndighet og tildeling av oppgaver til kommunene. Bestemmelsen angir uttømmende hvilke saksområder kommunen kan få myndighet eller oppgaver på.

Første ledd første punktum angir områdene kommunen har eller kan ha myndighet etter loven, herunder forskriftskompetanse. Bestemmelsen angir bare områder kommunen kan ha

myndighet på. Hvilken myndighet kommunen faktisk har, framgår i henhold til *andre punktum* av andre bestemmelser i loven eller av forskrifter gitt med hjemmel i tredje ledd.

På områdene avløp og avfall følger kommunens myndighet delvis direkte av lovens kapittel 4 og 5. På de øvrige områdene må myndighet gis i forskrift. Det er altså ikke anledning til å delegere myndighet til kommunen gjennom rundskriv eller brev.

Også på saksområder der kommunens myndighet i noen grad følger direkte etter loven, vil myndighet etter en rekke bestemmelser i loven likevel måtte delegeres til kommunen gjennom forskrift. Dette gjelder bestemmelser som gir "forurensningsmyndigheten" myndighet til oppfølging av enkeltsaker, og som før lovendringen i hovedsak har vært delegert til kommunen gjennom rundskriv.

Andre ledd første punktum angir områdene kommunen har eller kan ha gjøremål på. Med gjøremål menes plikter i form av annet enn myndighetsutøvelse, se merknader til gjeldende § 81 tredje ledd i Ot.prp. nr. 11 (1979–80). Bestemmelsen angir bare hvilke områder kommunen kan ha gjøremål på. Selve innholdet i gjøremålene framgår i henhold til *andre punktum* av andre bestemmelser i loven eller i forskrifter gitt med hjemmel i særbestemmelser om dette i loven eller tredje ledd.

På områdene avløp, avfall og beredskap mot akutt forurensning følger kommunens plikter i stor grad direkte av loven kapittel 4, 5 og 6. Det er for disse områdene fastsatt forskrifter med hjemmel i bestemmelser i disse kapitlene som konkretiserer og i noen grad utvider kommunens plikter.

Tredje ledd første punktum gir Kongen myndighet til å fastsette forskrifter om kommunens myndighet på områdene nevnt i første ledd eller tildeling av gjøremål på områdene nevnt i andre ledd.

Fjerde ledd gir Miljødirektoratet kompetanse til å endre myndighetsfordelingen i enkeltsaker ved at kommunens myndighet i stedet legges til statsforvalteren eller Miljødirektoratet. Det er et vilkår for at dette kan gjøres, at kommunen ber om dette. Et initiativ til en endring vil i det fleste tilfeller komme fra kommunen. Det er likevel ikke noe til hinder for at Miljødirektoratet eller statsforvalteren tar kontakt med kommunen om en enkeltsak og foreslår en endring. Det er imidlertid opp til kommunen å beslutte om de skal be om dette.

Det stilles ingen formkrav til hvordan beslutninger om endringer i myndighetsfordelingen skal gjøres. Det bør likevel gjøres skriftlig, slik at man sikrer notoritet for ettertiden. Kommunens anmodning om endring bør også forelegges Miljødirektoratet skriftlig. Når det gjelder hvem i kommunen som skal ha kompetanse til å ta beslutninger etter bestemmelsen, vises til kommuneloven.

5.2 Merknader til endringer i naturmangfoldloven

Til § 34 sjette ledd

Adgangen til å delegere myndigheten til å gjøre endringer i eksisterende verneforskrifter er i dag svært begrenset. Som nevnt i kapittel 3.2.2 bør kommunens forvaltningsansvar tildeles gjennom fastsetting av forskrift. Ved at § 34 sjette ledd tilføyes nytt nr. 4 åpner loven for at Kongen kan delegere myndigheten til å tildele slike oppgaver til kommunen gjennom endring i eksisterende verneforskrifter.

Til § 62 andre ledd:

Andre ledd første punktum medfører en endring i Kongens adgang til å tildele oppgaver til kommuner etter bestemmelser i eller i medhold av loven. Endringen innebærer at tildeling av nye oppgaver til kommuner skal skje i forskrift. For eksisterende delegeringsvedtak, se merknader til § 77 andre ledd.

Andre ledd andre punktum er nytt, og klargjør at tildeling av myndighet etter lovens kap. V til kommunen forutsetter at kommunen samtykker til det. *Gjeldende andre ledd andre punktum* om statens instruksjonsadgang oppheves. Det er mulig å sikre forvaltning i tråd med gjeldende rett og nasjonale mål på annen måte enn gjennom å instruere kommunen. Bestemmelsen har i dag derfor begrenset betydning.

Til § 77 andre ledd:

Nytt andre ledd må ses i sammenheng med innføring av krav om at tildeling av myndighet til kommuner etter loven skal skje i forskrift, se forslag til ny § 62 andre ledd første punktum. For å sikre at ikke eksisterende oppgavetildelinger til kommuner blir ugyldige som følge av endringen i § 62, fastslår § 77 andre ledd en generell bestemmelse om at delegeringer av

myndighet til kommuner etter gjeldende rett forblir gyldige inntil myndigheten er fastsatt i forskrift.

5.3 Merknader til endringer i frilufsloven

Til § 22 andre ledd:

Endringen i *andre ledd andre punktum* klargjør at fylkeskommunens nærmere bestemte oppgaver for å fremme og tilrettelegge for friluftslivet bare kan fastsettes i forskrift. Dette er også forutsatt i Prop. 42 L (2019–2020), blant annet i punkt 7.2. Forslaget medfører derfor ikke endringer i gjeldende rett.

5.4 Merknader til endringer i lakse- og innlandsfiskloven

Til § 6 nytt fjerde ledd:

Ny § 6 fjerde ledd innebærer at tildeling av oppgaver til kommunen og fylkeskommunen skal skje i forskrift. Bestemmelsen medfører at departementets adgang til å delegerer myndighet til kommuner og fylkeskommuner erstattes med en adgang til i forskrift å tildele nærmere bestemte oppgaver etter loven.

5.5 Merknader til endringer i vegtrafikkloven

Til § 4 andre ledd:

Endringen innebærer å innføre et krav om at tildelingen av myndighet til å gi trafikkbestemmelser til kommunen eller lokal politimyndighet skal fastsettes i forskrift. Bestemmelsen gir i dag hjemmel for Samferdselsdepartementet til å delegerer myndighet til å gi bestemmelser om trafikkregler til Statens vegvesen, kommunen og lokal politimyndighet, men uten at det er satt krav til hvordan denne myndighetstildelingen skal gjennomføres. Endringen innebærer derfor kun en formalisering av myndighetstildelingen slik at denne fastsettes i forskrift. Mulighet til delegering til Statens vegvesen videreføres uendret, da Statens vegvesen er en underliggende etat underlagt departementets instruksjonsmyndighet.

Til § 5 andre ledd:

Endringen innebærer å innføre et krav om at tildelingen av myndighet å treffe vedtak om oppsetting og oppmerking til kommuner skal fastsettes i forskrift. Bestemmelsen gir i dag hjemmel for Samferdselsdepartementet til å delegerer slik myndighet til kommunen uten at det er satt krav til hvordan denne tildelingen skal gjennomføres. Endringen medfører derfor kun en formalisering av myndighetstildelingen. I tillegg lovfestes en mulighet til å gi skiltmyndighet også til fylkeskommunen.

Til § 6 andre ledd:

Endringen innebærer å innføre krav om at myndighetstildelingen til kommunen og politi om å avgjøre om et område skal regnes som tettbygd strøk og til å fastsette grensene for det tettbygde strøk, gjøres i forskrift. Endringen innebærer også her en formalisering av myndighetstildelingen slik at denne gjøres i forskrift. Mulighet til delegering til Statens vegvesen videreføres uendret, da Statens vegvesen er en underliggende etat underlagt departementets instruksjonsmyndighet.

Til § 31a andre ledd:

Endringen innebærer at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at tildelingen av gebyrmyndighet til kommunen, gjøres i forskrift. Også her vil endringen kun medføre en formalisering av myndighetstildelingen.

Til § 37 fjerde ledd:

Endringen innebærer at det i lovbestemmelsen innføres et krav om at tildelingen av myndighet til kommunen til å fjerne eller ta i forvaring kjøretøy, gjøres i forskrift. Endringen innebærer også her en formalisering av myndighetstildelingen.

Til § 52 nytt femte ledd:

Det legges opp til at tidligere delegeringer så langt som mulig innlemmes i forskrift. Fravær av slik forskriftsfastsettelse skal imidlertid ikke berøre gyldigheten av tidligere delegeringer. Endringen vil tydeliggjøre at vedtak om delegering av myndighet som er fattet før ikrafttreden av den foreslåtte endringsloven fortsatt skal gjelde.

Se for øvrig departementets vurderinger og forslag til de enkelte bestemmelsene i kapittel 3.

5.6 Merknader til endringer i veglova

Til § 9 første ledd fjerde punktum og andre ledd andre punktum:

Endringen innebærer at det innføres et krav om at tildelingen av vegmyndighet gjøres i forskrift. Endringen vil kun medføre en formalisering av overføring av vegmyndighet fra Statens vegvesen til fylkeskommunene eller kommunene, eller fra fylkeskommunene til Statens vegvesen eller kommunene. Myndigheten som vegstyresmakt innebærer at de respektive vegmyndighetene har ansvaret for å blant annet planlegge, erverve grunn til veg, bygge, drifte og vedlikeholde, samfunnssikkerhet og beredskap og andre oppgaver som følger av å være vegmyndighet. Veglova gir også de respektive vegmyndighetene hjemmel til å fatte enkeltvedtak etter forvaltningsloven og foreta andre disposisjoner som er nødvendige for å ivareta ansvaret som vegmyndighet. (jf. blant annet veglova kapittel V, VI og VIII).

5.7 Merknader til endringer i konsesjonsloven

Til § 2:

Endringen innebærer at det går uttrykkelig fram av konsesjonsloven § 2 at Kongens myndighet kan overføres til kommunen i forskrift.

5.8 Merknader til endringer i skogbruksloven

Til § 3 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum:

Endringen i ordlyden innebærer at myndighet etter loven bare kan legges til kommunen eller fylkeskommunen gjennom forskrift. Hvis myndighet skal overføres til andre forvaltningsorgan, kan det skje uten at det skjer gjennom forskrift.

5.9 Merknader til endringer i jordlova

Til § 3 tredje punktum:

Endringen innebærer at det går uttrykkelig fram av jordlova § 3 at oppgaver bare kan legges til kommunen hvis det skjer gjennom forskrift. Dette gjelder plikt for kommunen til å uttale seg i landbrukssaker, og plikt til å avgjøre slike saker.

Til § 19:

Endringen innebærer at det går uttrykkelig fram av bestemmelsen at kommunens ansvar for å føre tilsyn med at reglene i jordlova blir overholdt også innebærer at kommunen har ansvar for å føre tilsyn med at forskrifter gitt med hjemmel i §§ 8 til 12 blir fulgt.

5.10 Merknader til endringer i vannressursloven

Til § 16 andre ledd:

Endringen innebærer at kommunen gis myndighet direkte i lovens ordlyd, og ikke som i dag ved at kommunens myndighet er tildelt gjennom delegeringsvedtak fattet av Kongen.

Det følger av forslaget til endring i § 64 fjerde ledd andre punktum at kommunen ikke kan instrueres ved utøvelse av myndighet etter bestemmelsen.

Til § 64 første og fjerde ledd:

Endringene i første ledd innebærer at adgangen til å legge oppgaver etter loven til kommuner kun kan gjøres ved forskrift. I tråd med forslaget her vil det heretter framgå direkte av de enkelte bestemmelsene i lov eller forskrift hvor kommunen har myndighet.

Endringene i fjerde ledd avskjærer instruksjonsadgangen i tilfeller hvor myndighet etter loven er lagt til kommunen. Med de endringene som foreslås i dette lovforslaget vil bestemmelsen gjelde for kommunens myndighet etter vannressursloven §§ 11 andre ledd og 16 andre ledd.

5.11 Merknader til endringer i pengespilloven

Til § 12 nytt tredje ledd

Ny § 12 tredje ledd åpner for at departementet kan gi forskrift som tillegger fylkeskommuner og kommuner oppgaver ved forvaltning av spillemidler til formålene etter bestemmelsens første ledd nr. 5. Bestemmelsen fastsetter at gjenværende overskuddsbeløp fra Norsk Tipping skal fordeles etter fastsatt prosentvis andel til idrettsformål, kulturformål og til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner.

Endringen innebærer en formalisering av dagens oppgavetildeling til fylkeskommunen og kommunen knyttet til forvaltning av overskuddet fra Norsk Tipping AS (spillemidler) til nærmere bestemte idretts- og kulturformål. Dette innebærer ingen endringer i fylkeskommunens og kommunens oppgaver på dette området.

Forslaget åpner imidlertid for at fylkeskommunen og kommunen i forskrift kan tildeles nye oppgaver ved forvaltning av spillemidler innenfor formålene som nevnt i bestemmelsens første ledd nr. 5.

6 Forslag til lov om endringer i særlovgivningen for å sikre at oppgaver til kommuner og fylkeskommuner tildeles i lover og forskrifter (tilpasning til kommuneloven)

I

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) foreslås følgende endringer:

§ 81 andre og tredje ledd skal lyde:

Kongen fastsetter hvilken forurensningsmyndighet som kan treffe vedtak etter loven. *For kommunens myndighet gjelder § 82.* Departementet kan videre fastsette at vedtak etter loven kan treffes av andre enn forurensningsmyndighetene herunder privat rettssubjekt.

Kongen pålegger de øvrige forurensningsmyndigheter å utføre gjøremål etter denne lov. *For kommunens gjøremål gjelder § 82.*

Ny § 82 skal lyde:

§ 82 (kommunens myndighet og gjøremål etter forurensningsloven)

Kommunen har eller kan få myndighet etter loven på områdene avløp, avfall, lokal luftkvalitet, forurenset grunn, landbruk, akutt forurensning, støy og lokale klimagassutslipp. Innholdet i kommunens myndighet framgår av lovens kapittel 4 og 5 og av forskrifter til loven der myndighet er tildelt kommunen etter tredje ledd.

Kommunen har eller kan få tildelt gjøremål på områdene avløp, avfall, akutt forurensning, lokal luftkvalitet og støy. Innholdet i gjøremålene framgår av lovens kapittel 4, 5 og 6 og av forskrifter til loven gitt med hjemmel i tredje ledd eller særbestemmelser i loven.

Kongen kan i forskrift fastsette hvilken myndighet og gjøremål kommunen skal ha på områdene nevnt i første og andre ledd.

Dersom kommunen ber om det, kan Miljødirektoratet i enkeltsaker bestemme at kommunens myndighet i stedet skal utøves av Miljødirektoratet eller statsforvalteren.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) foreslås følgende endringer:

§ 34 sjette ledd nytt nr. 4. skal lyde:

4. fastsette bestemmelse om forvaltningsmyndighet.

§ 62 andre ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift tildele kommunen myndighet etter nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven. Kongen kan i forskrift tildele myndighet etter kapittel V til kommuner som samtykker til det. Kongen kan bestemme at et særskilt oppnevnt organ er forvaltningsmyndighet for et område vernet med hjemmel i kapittel V.

§ 77 nytt andre ledd skal lyde:

Vedtak om delegering av myndighet til kommuner som er fattet før ikrafttreden av [den foreslåtte endringsloven] skal fortsatt gjelde.

III

I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet (friluftsloven) foreslås følgende endringer:

§ 22 andre ledd skal lyde:

Kommunen, fylkeskommunen og statsforvalteren skal arbeide for å fremme friluftsmål innen sitt område. Departementet *kan i forskrift* tillegge fylkeskommunen ansvaret for nærmere bestemte oppgaver for å fremme og tilrettelegge for friluftslivet.

IV

I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven) foreslås følgende endringer:

§ 6 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift tillegge fylkeskommunen og kommunen ansvaret for nærmere bestemte oppgaver etter loven.

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) foreslås følgende endringer:

§ 4 andre ledd skal lyde:

Departementet kan gi særlige trafikkbestemmelser for en kommune eller del av en kommune. Departementet kan delegere slik myndighet til Statens vegvesen, *eller i forskrift gi slik myndighet til* kommunen eller lokal politimyndighet.

§ 5 andre ledd skal lyde:

Departementet gir regler om offentlige trafikkskilt, signaler og oppmerkinger, herunder om hvilke myndigheter som kan treffe vedtak om oppsetting og oppmerking. Myndighet til å treffe vedtak om oppsetting og oppmerking *kan i forskrift også gis* til kommuner og fylkeskommuner.

§ 6 andre ledd skal lyde:

Dersom ikke annen fartsgrense er fastsatt ved offentlig trafikkskilt, må det i tettbygd strøk ikke kjøres fortere enn 50 km/t, og utenfor tettbygd strøk ikke fortere enn 80 km/t. Departementet kan delegere til Statens vegvesen *eller i forskrift gi* politiet eller kommunen *myndighet til* å avgjøre om et område skal regnes som tettbygd strøk etter denne lov, og kan fastsette grensene for det tettbygde strøk.

§ 31a andre ledd skal lyde:

Kongen kan, etter at uttalelse er innhentet fra vedkommende politimester, *i forskrift* bestemme at slik myndighet som etter denne paragraf er tillagt politiet også skal kunne utøves av kommunen. Kongen kan *i forskrift* gi nærmere regler om gjennomføringen av slike ordninger og kan bestemme hvordan kommunalt oppkrevde gebyrer skal brukes.

§ 37 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan, etter uttalelse innhentet fra vedkommende politimester, *i forskrift* bestemme at myndighet etter første ledd også skal kunne utøves av kommunen.

§ 52 nytt femte ledd skal lyde:

Vedtak om delegering av myndighet som er fattet før ikrafttreden av lov [den foreslåtte endringsloven] skal fortsatt gjelde.

VI

I lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova) foreslås følgende endringer:

§ 9 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Vegdirektoratet kan *i forskrift bestemme at styremakt som gjeld utbygging, drift og vedlikehald av riksveger skal leggjast til fylkeskommunen og kommunen.*

§ 9 andre ledd andre punktum skal lyde:

Fylkeskommunen kan *i forskrift bestemme at styremakt som gjeld utbygging, drift og vedlikehald av fylkeseveg skal leggjast til Statens vegvesen og kommunen.*

VII

I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. (konsesjonsloven) foreslås følgende endringer:

§ 2 første ledd andre punktum skal lyde:

Kongens myndighet kan *ved forskrift* overføres til kommunen.

VIII

I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) foreslås følgende endringer:

§ 3 første ledd tredje punktum og nytt fjerde punktum skal lyde:

Statsforvaltaren, fylkeskommunen og kommunen har slikt mynde som følgjer av føresegnene i lova og forskrift fastsett av departementet. *Departementet kan også fatte andre avgjerder om overføring av mynde til andre forvaltningsorgan enn kommunen og fylkeskommunen.*

IX

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) foreslås følgende endringer:

§ 3 tredje punktum skal lyde:

Departementet kan *ved føresegn* gi kommunen og fylkeskommunen myndigheit til å gi fråsegner og ta avgjerd i landbrukssaker.

§ 19 skal lyde:

Kommunen og statsforvaltaren fører tilsyn med at føresegnene i §§ 8 til 12 og *føresegner gitt med heimel i desse paragrafane*, vert haldne.

X

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) foreslås følgende endringer:

§ 16 andre ledd skal lyde:

Bruk av vassdrag i samsvar med første ledd skal skje så hensynsfullt at det ikke volder ulemper av betydning for grunneieren eller for andre brukere. Grunneieren kan forby motorisert ferdsel i vassdraget. *Kommunen* kan sette et forbud til side dersom forbudet etter en avveining av de interessene som gjør seg gjeldende, må anses som urimelig. *Kommunen* kan gi tillatelse til at det tas en rimelig avgift for ferdsel med motorfartøy i kanaler og vassdrag som er tilrettelagt for dette formål

§ 64 første ledd skal lyde:

Kongen fastsetter hvem som er vassdragsmyndighet og hvilken vassdragsmyndighet som kan treffe vedtak etter *loven*. *Departementet* kan ved forskrift også legge oppgaver etter loven til andre enn vassdragsmyndigheten, herunder til kommuner og private rettssubjekter.

§ 64 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi enhver med myndighet etter loven instruks om hvordan myndigheten skal utøves og om *delegering* av den. Dette *gjelder ikke der myndigheten er lagt til kommunen*.

XI

I lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven) gjøres følgende endringer:

§12 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift tillegge fylkeskommuner og kommuner ansvar for forvaltning av overskuddet fra Norsk Tipping til formålene etter første ledd nr. 5.

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

7 Forslag til forskriftsendringer

7.1 Klima- og miljødepartementet

Forskrift om kommunens myndighet etter forurensningsloven

Fastsatt av Klima- og miljødepartementet [xx.xx.xxxx] med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om forurensninger og om avfall §§ 81, 82 og 85, jf. [nytt delegeringsvedtak etter § 82].

Kapittel 1 Kommunens saksområder etter forurensningsloven

§ 1 Kommunens myndighet på avfallsområdet

I tillegg til myndighet som er lagt direkte til kommunen i forurensningsloven kapittel 5 og myndighet gitt i forskrifter nevnt i § 4 i denne forskriften har kommunen følgende myndighet:

- a. gi pålegg etter forurensningsloven § 37 andre ledd
- b. føre tilsyn med at besitter av næringsavfall som ikke i art eller mengde skiller seg vesentlig fra husholdningsavfall håndterer dette forsvarlig.

§ 2 Kommunes myndighet på avløpsområdet

I tillegg til myndighet som er lagt direkte til kommunen i forurensningsloven kapittel 4 og myndighet gitt i forskrifter nevnt i § 4 i denne forskriften er kommunen forurensningsmyndighet i henhold til følgende bestemmelser:

- a. § 22 andre ledd
- b. § 23 første og andre ledd, begrenset til avløpsanlegg kommunen er forurensningsmyndighet for etter forurensningsforskriften
- c. § 24 andre ledd, begrenset til avløpsanlegg kommunen er forurensningsmyndighet for etter forurensningsforskriften
- d. § 26 femte ledd.

§ 3 Kommunens myndighet for øvrig forurensning

I tillegg til myndighet som er lagt til kommunen i forskrifter nevnt i § 4 i denne forskriften er kommunen forurensningsmyndighet på følgende saksområder:

- a. nedgravde oljetanker, og kan herunder fastsette forskrift i tråd med forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning kapittel 1
- b. åpen brenning og brenning av avfall i småovner. Kommunen kan i lokal forskrift etter forurensningsloven § 9 fastsette strengere krav enn det som følger av forurensningsloven § 8. Kommunen fører tilsyn med at brenning er lovlig i henhold til forurensningsloven § 8 første ledd nr. 2 og tredje ledd.
- c. utendørs lagring av brukte gjenstander som kan medføre fare for forurensning

§ 4 Kommunes myndighet etter forskrifter til forurensningsloven

Kommunen er forurensningsmyndighet etter følgende forskrifter:

- a. Forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning
 1. Kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider
 2. kapittel 4 om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt
 3. Kapittel 7 om lokal luftkvalitet
 4. Kapittel 12 om krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende
 5. Kapittel 13 om krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser
 6. Kapittel 15 om krav til utslipp av oljeholdig avløpsvann
 7. Kapittel 15A om påslipp
- b. Forskrift 4. juli 2003 nr. 951 om gjødselvarer mv. av organisk opprinnelse
- c. Forskrift 28. juni 2018 nr. 1060 om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger

Kapittel 2 Hjemler i forurensningsloven som kommunen kan anvende

§ 5 Hjemler i forurensningsloven som kommunen kan anvende

Innenfor de saksområdene som er

- a. lagt til kommunen direkte i forurensningsloven kapittel 4 og 5,
- b. lagt til kommunen i §§ 1 og 3 i denne forskriften og
- c. lagt til kommunen i forskrifter til forurensningsloven

kan kommunen i det enkelte tilfelle anvende følgende bestemmelser i forurensningsloven:

- § 7 fjerde ledd: gi pålegg
- § 11: gi tillatelser. Kommunens myndighet er begrenset til å gi tillatelser der det følger av forskrift at det kreves tillatelse fra kommunen.
- § 18: endring og omgjøring av tillatelse. Kommunens myndighet er begrenset til omgjøring av tillatelser gitt av kommunen etter § 11.
- § 48: føre tilsyn

- § 49: opplysningsplikt
- § 50: rett til granskning
- § 51: pålegg om undersøkelse
- § 73: tvangsmulkt
- § 74: umiddelbar gjennomføring
- § 75: bruk av annen manns eiendom
- § 76: betaling av utgifter for tiltak mot forurensninger og avfallsproblemer
- § 78: anmelde ulovlige forhold
- § 79: anmelde ulovlige forhold.

Kapittel 3 Kommunens myndighet til å fastsette forskrifter

§ 6 Myndighet til å fastsette forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll

Kommunen har myndighet til å fastsette forskrift om gebyr i medhold av forurensningsloven § 52a på følgende områder:

- a. for tilsyn med besitter av næringsavfall som ikke i art eller mengde skiller seg vesentlig fra husholdningsavfall, jf. § 1 bokstav b)
- b. for behandling av søknader og tilsyn i henhold til forurensningsforskriften § 11-4 vedrørende utslipp av avløpsvann
- c. for behandling av søknader og tilsyn i henhold til forurensningsforskriften § 2-12 vedrørende opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

§ 7 Myndighet til å fastsette lokale forskrifter om forurensning

Kommunen har myndighet til å fastsette forskrifter i medhold av forurensningsloven § 9 på følgende områder:

- a. åpen brenning og brenning av avfall i småovner, jf. § 3 bokstav b
- b. forskrift 4. juli 2003 nr. 951 om gjødselvarer mv. av organisk opprinnelse § 23
- c. forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning § 1-2 om tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker
- d. forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning § 12-6 om krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og lignende
- e. forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning § 4-7 om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt
- f. forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning § 15-6 om oljeholdig avløpsvann
- g. forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning § 15A-4 om påslipp.

Kapittel 4 Avsluttende bestemmelser

§ 8 Klageinstans

Statsforvalteren er klageinstans for enkeltvedtak truffet av kommunen i medhold av denne forskriften eller andre forskrifter gitt med hjemmel i forurensningsloven. For enkeltvedtak etter forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning kapittel 12 gjelder likevel en egen klageordning.

Kommunestyret eller kommunal klagenemd er klageinstans for enkeltvedtak truffet av kommunen direkte i medhold av forurensningsloven, jf. forvaltningsloven § 28 andre ledd første punktum. Statsforvalteren er likevel klageinstans når vedtak er truffet av kommunestyret.

Klima- og miljødepartementet kan i enkeltsak bestemme at Miljødirektoratet eller departementet skal være klageinstans i stedet for statsforvalteren.

§ 9 Ikrafttredelse og forholdet til tidligere delegeringsvedtak

Forskriften trer i kraft [*samtidig som lovendringene*].

Fra samme tid oppheves forskrift 5. desember 2003 nr. 1909 om delegering av myndighet til kommunene etter forurensningsloven § 48 første ledd, § 49, § 50, § 52a, § 79, § 78 siste ledd og § 79 siste ledd og forskrift 19. juli 2001 nr. 1706 om delegering av myndighet til kommunene etter forurensningsloven § 9.

7.2 Landbruks- og matdepartementet

Forskrift om endring av forskrift om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova

I forskrift 12. august 2003 nr. 1479 om overføring av myndighet til kommunen, statsforvalteren, Landbruksdirektoratet og Direktoratet for mineralforvaltning etter konsesjonsloven, jordlova og odelslova foreslås følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Kommunen avgjør saker i henhold til *konsesjonsloven §§ 2 første ledd, 13 annet og tredje ledd, 16 annet og tredje ledd og 19 annet ledd. Kommunen avgjør saker i henhold til jordlova §§ 8 annet og tredje ledd, 8 a, 9 annet og femte ledd, og 12 første ledd. Kommunen avgjør også om det skal tas steg til odelsfrigjøring etter odelslova §§ 30 og 32, jf. odelslova § 33.*

§ 3 nytt nr. 6 skal lyde:

6. hvilken kommune som skal avgjøre saken hvis en eigedom som nevnt i § 1 tredje ledd ligger i flere kommuner og kommunene ikke er enige om hvor hoveddelen av eiendommen ligger.

II

Forskriften trer i kraft straks.

8 Vedlegg. Oversikt over bestemmelser som foreslås endret

Ansvarlig departement	Lov	Paragraf
Klima- og miljødepartementet	Forurensningsloven	81
		82
	Naturmangfoldloven	34

		62 77
	Frilftsloven	22
	Lakse- og innlandsfiskloven	6
Samferdselsdepartementet	Vegtrafikkloven	4 5 6 31a 37 52
	Veglova	9
Landbruks- og matdepartementet	Jordlova	3 19
	Konsesjonsloven	2
	Skogbrukslova	3
Olje- og energidepartementet	Vannressursloven	16 64
Kultur- og likestillingsdepartementet	Pengespilloven	12